

Iskra

Tehtnica na starem egipčanskem papirusu iz leta 5000 pred našim štetjem, spodaj sodobna računalniška tehtnica, ki jo izdeluje Iskra Avtomatika

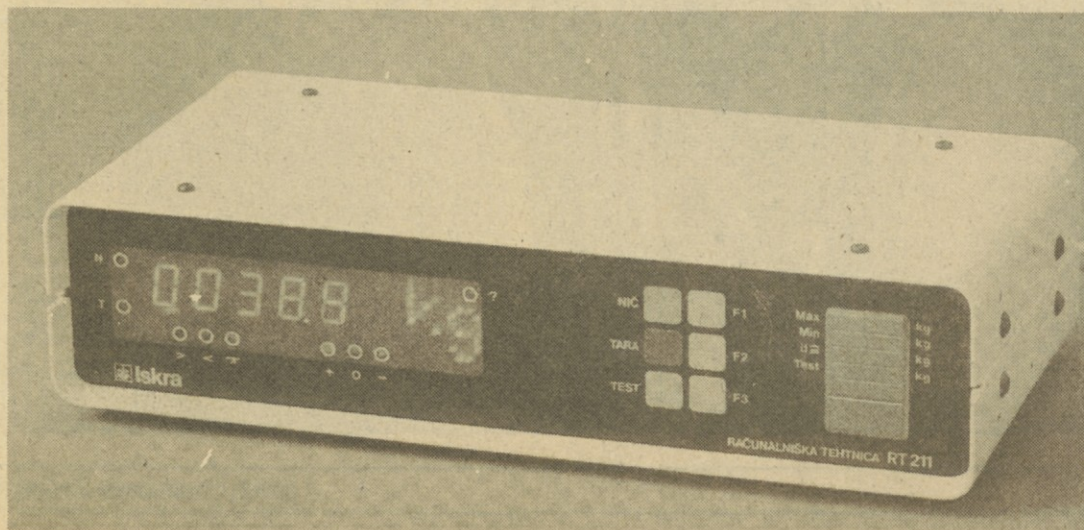
Meroslovje

Brez sodobnih in natančnih načinov merjenja ni mogoč prehod v postindustrijsko, oziroma informacijsko družbo in uporaba najsodobnejših načinov merjenja je za napredek Slovenije in Jugoslavije vsaj tako pomembna kot je pomembna obrambna sposobnost države, je menil predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc, ko je nagovoril udeležence proslave 70-letnice Kontrole meril Ljubljana in 200 letnice organiziranega meroslovja na slovenskih tleh, ki je bila 22. novembra v prostorih naše stolpnice.

Zelo uspelo proslavo tako pomembnih jubilejev sta organizirala Slovensko društvo za merilno — procesno tehniko in Kontrola meril in plemenitih kovin iz Ljubljane. Stara tradicija meroslovja na Slovenskem je tudi vsekakor posledica dejstva, da v Sloveniji izdelamo kar 90% vseh jugoslovanskih merilnih naprav in med proizvajalci najmodernejše, elektronske merilne tehnike je prav Iskra, čeprav ne smemo zanemariti tudi deleža ostalih slovenskih proizvajalcev merilne tehnike. Sicer pa pomeni sodobna merilna tehnika ključ in temelj kvalitete in posodobitve naše celotne industrijske proizvodnje, kar bo postalo še kako pomembno po letu 1992, ko se bomo morali prilagoditi sedanjim in bodočim zahtevnim evropskim standardom, če se bomo hoteli tvorno in ekonomsko vključiti v Evropo prihodnosti. Zahtevni standardi bodo terjali izredno kakovost merilne tehnike, ki bo ugotavljala ustreznost in kvaliteto naših izdelkov, od tega pa bo seveda odvisen izvoz in vključevanje v veliko bodoče enotno evropsko tržišče.

Pri tem pa nam, kljub tradiciji, nič ne pomaga ugotovitev, da smo že danes v Jugoslaviji otok v tem smislu, kot je ugotovil direktor Zveznega zavoda za mere Milan Mežek, ker so žal ljudje, ki se ukvarjajo v Jugoslaviji z meroslovjem v slabem položaju tako glede opreme kot sredstev. Zato bo tudi na tem področju potreben pomemben zaokret, k čemer lahko veliko pripomore tudi naša industrija merilne tehnike, med njimi seveda prav Iskra.

D. Ž.

Temelji reforme gospodarskega sistema

Zvezni izvršni svet je dostavil gradivo pod tem imenom Skupščini SFRJ, ki je to gradivo tudi sprejela. Gradivo samo je sestavljeno poleg uvodnega dela še iz 11 poglavij: razširjena reprodukcija, lastninski odnosi, trg in cene, organiziranost gospodarskih dejavnosti, ugotavljanje in delitev dohodka in dobička, obračunski sistem, sistem davkov in prispevkov, monetarno kreditni sistem, ekonomski odnosi z inozemstvom, sistem planiranja, spodbujanje hitrejšega razvoja nerazvitih republik in Kosova ter socialna politika.

Namen tega prispevka je, da v kratkem opredelimo nekaj misli iz uvodnega dela. Osnovni cilj te reforme je postopno menjavanje zaostale gospodarske strukture ter izgradnja modernega in dinamičnega gospodarstva na ekonomskih kriterijih in načelih odprte tržne ekonomije. Tako gospodarstvo mora biti sposobno hitremu prilagajanju zahtevam tržišča in spremenjenim sodobno tehnično tehnološkim procesom, mora zagotoviti učinkovito gospodarjenje ter konkurenčno vključevanje v mednarodno delitev dela. Prav tako mora biti to gospodarstvo osnova za stabilnejši in dinamičnejši materialni in družbeni razvoj in razvoj socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosov.

Znanje je poudarjeno kot pomemben proizvodni faktor, prav tako inovacije, hitra uporaba najnovejših tehnično tehnoloških dosežkov v proizvodnji in podjetništvo morata imeti odločilno vlogo.

V gradivu je ugotovljeno, da obstajajo velike pomanjkljivosti za naš skupni materialni in družbeni razvoj. Izvor teh pomanjkljivosti je treba iskati predvsem v naših omahovanjih v zvezi z blagovno proizvodnjo, z instituti in instrumenti tržnega gospodarstva, ki so praktično izgubili vsa svoja pravna obeležja, ki jih morajo imeti v tržnem gospodarstvu v socializmu, da lahko opravljajo svoje funkcije. Naša praksa kot tudi praksa drugih socialističnih držav pa je dokazala, da tak odnos do tržne proizvodnje vodi nepreklicno v zaostajanje. Dejstvo, da niti 5 let po sprejetem stabilizacijskem programu niso bile izvedene ustrezne spremembe v gospodarskem sistemu in da se stanje še poslabšuje, kaže na to, da imamo še močne odpore proti tem spremembam.

S spremembami amandmajev na ustavo SFRJ, se je odprla pot za reformo gospodarskega sistema. Pri tem se je izhajalo iz naslednjih predpostavk:

Podjetje je temeljni in gospodarski subjekt, postavljeni so temelji za razne oblike podjetij, tako za podjetje na osnovi družbene lastnine, mešane lastnine, to je družbene in zasebne lastnine. To velja tudi za podjetja, ki se organizirajo na osnovi tujih vlaganj. Pomembna lastnost v zvezi s tem je, da se pravica upravljanja dobi tudi na osnovi sredstev, ki se vlagajo v druga podjetja, in to v višini vloženih sredstev.

Posebne spremembe so predvidene na področju samoupravnega odločanja in poslovanja. Postopek samoupravnega odločanja se bistveno poenostavlja s tem, ko se odstopa od konsenza pri odločanju. Delavski sveti odločajo samo o najpomembnejših strateških vprašanjih, ki se nanašajo na poslovno in razvojno politiko. Poslovodnim organom se dajejo široka pooblastila v poslovanju, poslovnih in proizvodnih procesov, ki so važni za izvajanje sprejetega razvoja in poslovne politike. Prav tako pa se zaostruje vprašanje njihove odgovornosti pri izvajanju teh nalog.

Brez sprememb na področju učinkovitosti na znatno višjem nivoju v vseh oblikah lastnine ni mogoč izhod iz krize in ni mogoče zagotoviti uspešnega nadaljnjega gospodarskega razvoja. V tej smeri je treba spremembe usmeriti zlasti v tri smeri:

1. opustiti je treba tako imenovano nelastninsko koncepcijo družbene lastnine. Nosilci družbene lastnine kot družbenega kapitala so samoupravna podjetja. Ta kot osnovni gospodarski subjekt imajo pravico prisvajanja in pravico upravljanja na osnovi tekočega in minulega dela, prav tako pa imajo premoženjsko pravno in tudi osebno dogovornost za racionalno gospodarjenje z družbenimi sredstvi;
2. vzpostaviti je treba enakopravnost in pluralizem oblik lastnine in se mora poleg družbene afirmirati tudi zadružna, kolektivna, privatna in skupna lastnina, kakor tudi lastninske oblike, kjer se povezujejo sredstva domačih in tujih subjektov zaradi izvajanja gospodarske aktivnosti;
3. neobhodno je financiranje gospodarstva prenesti iz kreditov, ki imajo lahko le dopolnilno vlogo na zagotavljanju trajnih virov sredstev iz lastne akumulacije, in pridobivanje druge svobodne akumulacije gospodarskih organizacij in prihrankov prebivalstva (delnice, akcije).

P. G.
(Se nadaljuje)

V preteklem tednu je potekala v Beogradu konferenca ministrov za transport balkanskih držav, ki se je je udeležila tudi bolgarska delegacija. Bivanje v Jugoslaviji so člani delegacije izkoristili tudi za enodnevni obisk v Iskri.

Delegacijo, ki jo je vodil Goergij Tonev, minister za transport, v njenem sestavu pa so bili še: Emil Zaharijev — namestnik ministra, Stefan Jagorov — glavni specialist ministrstva in Peto Petev — ekspert pri ministrstvu, sta najprej sprejela Aleksander Mihev, član poslovodnega odbora SOZD Iskra in Mirko Čokan, iz Iskra-Commerce. Nato so obiskali delovno organizacijo Iskra-Avtomatiko, kjer jih je pozdravil Drago Podlogar, svetovalec glavnega direktorja s sodelavci. Pozornost, s katero so bolgarski strokovnjaki spremljali predstavitev najnovejših razvojnotehnoloških dosežkov na segmentu elektronskih in računalniških sistemov za avtomatizacijo železniškega prometa je razumljivo, saj je Avtomatika prav v Bolgariji zaključila večji projekt avtomatizacije njihovega železniškega omrežja.

Bolgarska delegacija je zaključila delovni obisk v Iskrini Telematiki, kjer so jim predstavili sistem Iskra 2000.

Š. D.

Dvestoletnica meroslovja na Slovenskem

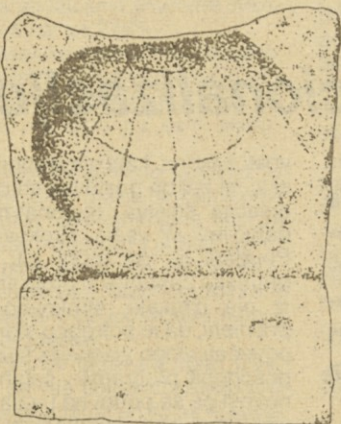
Dne 21. novembra 1918 je bil v Uradnem listu narodne vlade države Slovencev, Hrvatov in Srbov objavljen razglas, da se »meroizkusno nadzorništvo« v Trstu premesti v Ljubljano, ter so mu podrejeni vsi meroizkusni uradi, ki so na ozemlju Slovenije. Vrhovno vodstvo meroizkustva spada v območje Narodne vlade SHS v Ljubljani, oddelek za javna dela in obrt. Novi urad je imel nalogo, da organizira in izvaja meroslovno službo na vsem ozemlju takratne Slovenije.

Sicer pa je bilo na slovenskih tleh predpisano in organizirano »meroizkustvo« v času Avstro-ogrske vladavine že od leta 1777, ko je cesarica Marija Terezija objavila in uveljavila prvi meroslovni zakonik. Od takrat je poteklo več od 200, točneje 211 let.

To seveda pomeni, da ima meroslovje na naših tleh že bogato preteklost in tradicijo, kar ima svoj poseben pomen še tudi zato, ker smo na Slovenskem urejali meroslovje — kar velja tudi za vrsto drugih panog — nekoliko po svoje.

To je del naše tehnične kulture, ki opredeljuje našo narodno identiteto in zdi se prav, da navedemo obletnice primerno obeležimo.

Urejanje meroslovja je bilo eden pomembnejših ukrepov, ki je pomagal privedi takratno Avstrijo iz srednjeveške zaostalosti v napredno in moderno državo tistega časa.

Kamnita sončna ura, najdena pri Novi Gorici

Št. 11. V Ljubljani, dne 21. novembra 1918. Letnik I.

URADNI LIST

Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Razglas Narodne vlade.

III. Kamnita sončna ura.

Kamnita sončna ura je predmet, ki se uporablja za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Kamnita sončna ura je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca. Kamnita sončna ura je uporabna za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Kamnita sončna ura je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca.

IV. Politična uprava.

Politična uprava je predmet, ki se uporablja za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Politična uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca. Politična uprava je uporabna za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Politična uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca.

V. Splošna uprava.

Splošna uprava je predmet, ki se uporablja za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Splošna uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca. Splošna uprava je uporabna za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Splošna uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca.

VI. Poslovna uprava.

Poslovna uprava je predmet, ki se uporablja za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Poslovna uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca. Poslovna uprava je uporabna za merjenje dolžine in širine ter za določanje plosnate površine. Poslovna uprava je izdelana iz kamna ali drugega trdnega materiala in ima obliko kroga ali kvadrata. Na njej so narisane merilne skale in gnomon, ki kaže smer sonca.

XII. Meroizkustvo.

Meroizkusno nadzorništvo v Trstu se premesti v Ljubljano ter so mu podrejeni vsi meroizkusni uradi, ki so v ozemlju, navedenem v točki I., št. 2. Vrhovno vodstvo meroizkustva spada v območje Narodne vlade SHS v Ljubljani, oddelek za javna dela in obrt.

Prav gotovo tudi ni samo slučaj, da se je narodna vlada SHS že v prvih dneh po svojem konstituiranju pred sedemdesetimi leti lotila urejanja meroslovja. Zavedala se je temeljnega pomena te panoge za vse gospodarstvo, za razvoj trga, za kvaliteto izdelkov in življenja in s tem tudi za mednarodne gospodarske odnose.

Še bolj kot tiste čase je meroslovje pomembno v današnjem času. To velja na sploh, še prav posebej pa to velja za naš slovenski prostor.

Morda niti ni splošno znano, da je namreč v Sloveniji prisotno približno 90 procentov vse jugoslovanske proizvodnje meril in merilne opreme; to velja že za fizični obseg te proizvodnje, še bolj pa je to prisotno po zahtevnosti in kvaliteti te dejavnosti. V Sloveniji imamo določene segmente vrhunske proizvodnje merilne tehnike in opreme.

Vodilni in največji tak proizvajalec je brez dvoma ISKRA z vrsto svojih proizvodnih organizacij. Tu so zastopane vse vrste meril od razmeroma enostavnih merilnih instrumentov do zahtevnih merilnih sistemov, ki vključujejo vse najsodobnejše tehnologije od elektronike do laserske tehnike.

Če želimo navesti samo najpomembnejše druge proizvajalce, ne moremo mimo zaradi odmaknjenosti manj znanega Metalflexa Tolmin, ki se nadvse uspešno vključuje v mednarodno delitev dela predvsem s sosednjo Italijo, Libele iz Celja z bogato tradicijo, ki sega v čase pred prvo svetovno vojno, tovarne meril Slovenj Gradec, Metalke — Tehnice Železniki s proizvodnjo vrhunskih meril masé na osnovi lastnega razvoja in velikim obsegom izvoza, Feralita Žalec, steklarne Hrastnik in dolge vrste manjših, vendar nič manj pomembnih proizvajalcev.

V domeno meroslovja sodijo tudi proizvajalci predmetov iz plemenitih kovin, ki jih je za eminentnimi delovnimi organizacijami kot so to Zlatarne Celje in Atelje za zlatarstvo v Ljubljani dolga in pestra vrsta.

Poleg proizvajalcev meril in plemenitih kovin se je razvila široka servisna dejavnost za vse vrste meril. Zakonski predpisi zahtevajo od serviserjev vrhunsko kvaliteto in solidno poslovanje. Poleg večjih organizacij z dolgoletno tradicijo se je na tem področju že pred leti začel intenziven in nadvse uspešen razvoj drobnega gospodarstva v družbeni in privatni lasti.

Vse te dejavnosti so osnova za razvoj in ustanavljanje dobro razvejane mreže pooblaščenih meroslovnih laboratorijev na vsem ozemlju Slovenije, ki samostojno pregledujejo in overjajo določene vrste meril.

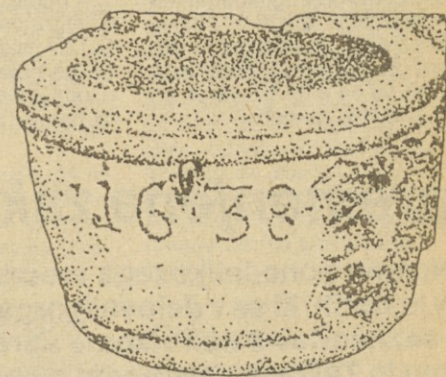
Še večja je seveda mreža tistih laboratorijev, v katerih opravljajo preglede meril delavci Zveznega zavoda oziroma področnih Kon-

trol meril. Vseh vrst laboratorijev je na Slovenskih tleh preko sto.

V zadnjem času se zelo intenzivno razvija tako imenovano industrijsko meroslovje, to pomeni organizirano overjanje vseh vrst meril v tehnološkem procesu proizvodnje, ki jih samostojno in v skladu z lastnim pravilnikom samostojno opravljajo delovne in druge gospodarske organizacije.

Na tem področju se odvijajo širše aktivnosti, v katerih delavci področnih Kontrol sodelujejo z gospodarsko zbornico, njenimi združenji in seveda z gospodarstvom.

Omeniti je vredno na tem mestu tesno sodelovanje meroslovnih organizacij z društvom za merilno tehniko, ki deluje v okviru Elektrotehniške zveze Slovenije. Plod tega sodelovanja so vsakoletna meroslovna posvetovanja, seminarji in podobne prireditve, na katerih vedno sodelujejo kot gostje tudi vidnejši tuji meroslovni strokovnjaki, še posebno iz sosednjih dežel, posebno iz Avstrije. Z avstrijskim zveznim meroslovnim uradom je na ta način vzpostavljeno že tradicionalno in vsestransko sodelovanje.

Kamnita žitna mera po grški meri iz leta 1638. »Držala« je 80,95 litra

Kir Maria Theresia, von Gottes Gnaden Römische Kaiserin, Wittib, Königin zu Ungarn, Böhmen, Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien etc. Erzherzogin zu Oesterreich Herzogin zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten, und zu Trient; Großfürstin zu Siebenbürgen; Markgräfin zu Mähren, Herzogin zu Brabant, zu Limburg, zu Luxemburg, und zu Geldern, zu Würtemberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mayland, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz, zu Guastalla, zu Ansbach, und Tator; Fürstin zu Schwaben, ge-fürstete Gräfin zu Habsburg, zu Glantern, zu Tyrol, zu Hennegau, zu Koburg, zu Götting, und zu Gräffica, Markgräfin des heiligen Römischen Reichs, zu But-gau, zu Ober- und Nieder-Lausniz, Gräfin zu Nam-mur, Frau auf der Windischen March, und zu Me-heln etc.; verwittibte Herzogin zu Lotharingen, und Barr, Großherzogin zu Toscana etc. etc.

Gnieten allen und jeden geistlichen und weltlichen Obrigkeit und Untertanen Unseres Erzherzogthums Oesterreich unter der Enns, was Würden oder Standes sie seyen, Unsere Gnade, und geben euch hiemit gnädigt zu vernehmen: wasmaßen Wir miß-fällig

Seja predsedstva KOS SOZD Iskra

Pospešiti procese reorganizacije Iskre

Sindikat mora postati stanovska organizacija • Namesto teritorialnega — branžno povezovanje • Izhodišče podjetniški sindikat • Potreben Zakon o sindikatih.

Na osmi seji predsedstva Koordinacijskega odbora Iskrinega sindikata so se njegovi člani najprej seznanili z gradivom »Mikuličeve komisije« o skupni podlagi gospodarske reforme, ki ga je na kratko povzel svetovalec predsednika PO SOZD Iskra Pavle Gantar. Pri tem je poudaril potrebo po vse večjem uveljavljanju tržišča in spoštovanju njegovih zakonitosti in opozoril na tri zakone: Zakon o podjetjih, Obračunski zakon in Zakon o skupnih vlaganjih. Omenjeni zakoni skupaj z Zakonom o delovnih razmerjih predstavljajo dominantno vlogo pri uresničevanju gospodarske reforme, in bi jih morali po mnenju Zveznega izvršnega sveta sprejeti že do konca letošnjega leta, kar pa ne sme biti vzrok za slabo kvaliteto zakonov.

Pavle Gantar je govoril o področjih v zakonih, ki se nanašajo na samo Iskro, omenil pripombe republiškega sindikata na Zakon o podjetjih in opozoril na vprašanje vmesnega obdobja. Pri tem se je razvila živahna razprava o sami vlogi sindikata v prihodnosti, kjer so člani predsedstva Iskrinega sindikata ponovno predlagali, da se mora sindikat branžno organizirati, postati stanovska organizacija, katere izhodišče mora biti podjetniški sindikat. Ob tem pa bi morali v slovenskem in širšem prostoru začeti razmišljati o potrebi Zakona o sindikatih.

V nadaljevanju seje so govorili o aktivnostih pri reorganizaciji SOZD Iskra, ki še vedno prepočasno potekajo. Predsedstvo sindikata je sicer te aktivnosti podprlo, čeprav je še enkrat poudarilo,

da je potrebno procese reorganizacije poživiti, če hočemo, da jih bomo ob koncu leta zaključili, ob sprejemanju vseh novih zakonov v širši družbi.

Na seji predsedstva so govorili tudi o Stavkovnih pravilih, Sindikalni listi in Kriterijih za določanje ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev, dokumentih, ki naj bi jih Republiški sindikalni svet v kratkem sprejel, osnovne organizacije Iskrinega sindikata pa jih morajo predelati in možne pripombe posredovati na SOZD Iskra.

Ob zaključku seje so člani predsedstva predlagali, da bi bila dobrodošla organizacija seminarja o poteku sprejemanja vseh novih zakonov in različnih sindikalnih dokumentov.

Člani predsedstva so tudi skle-

nili, da na različna pisma in pozive, ki jih prejemajo iz ostalih republik, ne bodo odgovarjali. Podprli so tudi pobudo Iskrine mladine, ki se zavzema za uvedbo mandatarstva poslovnih delavcev.

Predsednik KOS SOZD Iskra Avguštin Ciuha je prisotne obvestil o dnevu Iskre, ki bo prvega julija drugo leto na Črnem vrhu, pod okriljem Iskre Rotomatike. Ob tem so potrdili tudi člane organizacijskega odbora prireditve, ki jih bodo predlagali delavskemu svetu SOZD Iskra. Predsedstvo je sprejelo tudi program športno manifestativnih prireditev, potrdilo predlog organov Iskra Banke in se seznanilo z bodočo reorganizacijo branžnega sindikata.

VŽ

Spremenjena zakona uvajata večjo racionalizacijo

Namen ponedeljkovega srečanja nekaterih Iskrinih kadrovskih delavcev in tistih, ki se v delovnih organizacijah ukvarjajo z izobraževanjem, je bil seznanitev z osnutkoma sprememb Zakona o usmerjenem izobraževanju in Zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja, ki naj bi ju sprejela slovenska skupščina 23. decembra. Zaplete, novosti in spremembe obeh zakonov je predstavil gost srečanja član slovenskega Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo dr. Ludvik Horvat.

Uvodoma je član Poslovnega odbora SOZD Iskra Jože Godc gostu in prisotne na srečanju seznanil s kadrovsko situacijo v Iskri, kjer število zaposlenih zadnje leto nenehno upada. Od trenutno 35 tisoč zaposlenih je 38% delavcev brez poklica, 49% delavcev ima dokončano tretjo, četrto ali peto stopnjo izobraževanja, 13% zaposlenih pa ima višjo, visoko ali postdiplomsko izobrazbo. Iskra štipendira 3500 študentov in dijakov, kjer je težišče štipendiranja na tehničnih poklicih, 1900 delavcev pa študira ob delu. V vseh preteklih letih se je ene od oblik funkcionalnega izobraževanja udeležilo kar 16 tisoč delavcev, kar pa bo, po mnenju Jožeta Godca, potrebno še pospešiti.

V nadaljevanju srečanja je Ludvik Horvat predstavil uvodne težave pri pisanju osnutka Zakona o usmerjenem izobraževanju, potem pa nakazal bistvene no-

vosti zakona, kajti glavni principi, ki si jih zakon postavlja so deregulacija šolstva, racionalizacija odločitev in večja strokovnost. Poudaril je, da mora biti programska zasnova in programi, ki iz nje izhajajo, strokovno pripravljeni, da je potrebno v družbi povečati vlogo visokega šolstva, posodobiti programe v šolah. Kot novost pa se ponovno uvaja klasična matura v srednje šole, ki bi bila enotna za celo Slovenijo in bi jo dijaki pisali v istem dnevu. To pomeni, da bi skušali uvajati nacionalni standard znanja.

V novem Zakonu o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja so prisotne določene radikalne novosti, predvsem na področju racionalizacije. Ob tem je Ludvik Horvat še posebej izpostavil drugačne in nove funkcije občinskih in posebnih interesnih skupnosti.

V razpravi so se prisotni dotaknili različnih področij. Tako so govorili o enotni nomenklaturi, ki bi morala postati osnova za programske zasnove v celotni državi, o vlogi Strokovnega sveta, ki jo bodo morali še temeljiteje dodelati pa o problemih izobraževanja v naši družbi, o nemotiviranosti študentov, izgubi intelektualnega potenciala, o nacionalnih standardih in drugih problemih izobraževanja pri nas.

VŽ

Bolj uspešni na jugoslovanskem in zahodnoevropskem tržišču

Iskra Commerce je devetmesečno poslovanje zaključila s pozitivno ničlo. Z ustvarjenim prihodkom ji je uspelo pokriti porabljena sredstva, obveznosti iz dohodka, izplačati osebne dohodke, formirati sredstva rezervnega sklada in tistega dela sklada skupne porabe, ki je predpisan z zakonom (vzajemnost, solidarnost) in tisti del, ki ga je neposredno porabila v tem obdobju.

Zaradi lažjega pregleda, si tudi tokrat oglejmo poslovanje Iskra Commerce po posameznih tržnih področjih.

Jugoslavija

Preko Tržnega področja Jugoslavija v IC-ju je Iskra prodala na domačem tržišču za skoraj 104 milijarde dinarjev izdelkov. S tem je letni prodajni plan uresničila 75-odstotno, devetmesečnega je celo prekoračila, in sicer za 6%, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa so letošnje prodajne številke višje kar za 276%.

Te številke nedvomno potrjujejo, da bo Iskra Commerce svoje obveznosti na domačem tržišču izpolnila, verjetno pa celo prekoračila.

V svoje tričetrtletno poročilo so zapisali, da je ostala prodajna problematika nespremenjena, kajti še vedno so investicije v upadanju, nič bolje pa ni pri prodaji reprodukciskih materialov. Nadpovprečna konjunktura je le na področju širokopotrošnih izdelkov.

Prodajnim težavam, torej plasmaju, se vse bolj pridružujejo tudi težave pri izterjavah, to pa je povzročilo povečano skrb za selekcioniranje kupcev.

Razviti zahod

Vsekakor se lahko Iskra Commerce upravičeno pohvali z letošnjim izvozom v dežele razvitega zahoda. Tja je prodala v devetih mesecih za skoraj 120 milijonov dolarjev blaga, s čemer se je že skoraj povsem približala prvemu letnemu planu prodaje na to območje, korigirani izvozni plan pa je uresničila 75-odstotno. Z izjemo dveh sektorjev v IC-ju, Skandinavije in ZR Nemčije, so vsi dosegali ali celo presegali sprejete obveznosti. Po posameznih Iskrinih proizvodnih organizacijah izvozni načrtovi niso izpolnjevale Elektrozveze, Zmaj, Rotomatika, Avtomatika, Videomatika. Elektromotorji, Avtoelektrika in Elementi.

Dežele v razvoju

S tako uspešnimi in optimističnimi rezultati pa se Iskra ne more pohvaliti v trženju z deželami v razvoju: v devetih mesecih smo reali-

zirali le polovico letnega plana (52%), oziroma le 81% lanskeletne realizacije v enakem obdobju. V dežele v razvoju izvažajo 19 Iskrinih organizacij — skupno so tja prodale za slabih 32 milijonov dolarjev — največji delež pa odpade na Telematiko z nad tretjino tega izvoza ter na Kibernetiko in Avtomatiko.

Dokončnih naročil ima to Tržno področje še za dobrih 15 milijonov dolarjev, kar zagotavlja približno 84-odstotno izpolnitev letnega plana, vendar pa je marsikaj odvisno od dobav Telematike in Avtomatike.

Vzrokov za tolikšen izvozni padec v ta del sveta je več, glavni pa so plačilna nesposobnost nekaterih držav, izgubljen tender v Turčiji, likvidnostne težave Iskraemeca, zapoznena pridobivanja uvoznih licenc, kasnitev naročil za Iran in tudi nerealno planiranje za Turčijo.

SEV

Povsem enak odstotek v realizaciji letnega plana, torej 52%, je dosegla Iskra v devetih mesecih pri izvozu v dežele Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč. Tja smo prodali za slabih 53 milijonov dolarjev. Največje izvozne izpade so imele Telematika, Elektrooptika, ERO in Videomatika. Iskrina izvozna problematika v deželah SEV je od države do države različna, domala povsod pa je vse bolj prisotna zahteva po uravnoteženju izvoza z izvozom, torej po protitobavah. Nekaj pa je na dlani: z zastarelim proizvodnim programom Iskra ne bo mogla več uspešno tržiti na tem, doslej precej nezahtevnem tržišču.

Nabavna dejavnost

Na domačem tržišču je Iskra Commerce za potrebe proizvodnih organizacij nabavila za skoraj 64 milijard dinarjev repromaterialov. S tem je letni načrt že skoraj povsem uresničila, realizacijo iz lanskega primerjalnega obdobja pa presegla za 130%.

Na tujem pa je IC kupila za skoraj 130 milijonov dolarjev repromate-

rirov in opreme. V IC-ju poudarjajo, da so z realizacijo uvoza v obdobju januar—september zadovoljni, saj v Iskrini proizvodnji ni bilo nobenih zastojev. Uspešen je bil predvsem uvoz s konvertibilnega tržišča — nanj je vezano kar 96,5% vsega uvoza repromaterialov — nekoliko slabša je bila realizacija konvertibilnih kooperacij na vzhodu, še slabša pa je bila realizacija na klirinškem področju.

V devetih mesecih smo kupili na tujem za 9,9 milijona dolarjev opreme. To je natanko polovica letnega načrta in hkrati skoraj polovica več kot lani.

Zastopanje tujih firm

Majska devalvacija dinarja je precej, kot poudarjajo v Zastopstvih, vplivala na prodajo široke potrošnje; padla je kar za polovico v primerjavi z lanskim letom. Del tega izpada je uspelo IC-jevi zastopniški dejavnosti nadoknaditi s posebnimi enkratnimi posli, kljub temu pa je bila realizacija v tretjem četrtletju podpoprečna.

Marketing

Kakšnih bistvenejših novosti v delu Marketinga po prvem letju ni bilo, kajti sistem financiranja te

dejavnosti je ostal enak, po mnenju mnogih ne najboljši. Po poletnih počitnicah se Marketing in njegov del Tržno komuniciranje opravičeno pohvalita z zasnovo in izvedbo Sodobne elektronike '88, ki je bila predvsem plod izrednega teamskega dela IC-ja, Telematike, Elektrozvez in tudi Siemens. Seveda so bili tudi drugi Iskrini nastopi, med bolj uspele pa naj uvrstimo Jesenski velesojem v Zagrebu, Automechaniko v Frankfurtu, Brno, Leipzig, Pariz in München. (Nekateri od teh sejmov so bili že v zadnjem četrtletju, toda priprave nanje so se začele že mnogo prej).

Manj ponosni pa so v Marketingu z raziskavami tržišča, zlasti z izdelavi produktivnih študij, ki jih je zaradi nujnega sofinanciranja vse manj. Izjema je Kibernetika, ki ima, kot zatrjujejo na Poljanski cesti v Ljubljani, do teh študij najbolj pozitiven odnos. V Marketingu tudi opažajo, da izdelajo vse manj modelov za potrebe Iskrinih tovarn, kar nedvomno kaže na zastoj v prenovi Iskrine proizvodnje...

Obmejno gospodarsko sodelovanje

Zaradi razvitih oblik menjave preko kooperacijskih pogodb in delno tudi vpliv deviznega trga je interes Iskrinih tovarn za menjavo preko obmejnih sporazumov precej manjši. Pretežni del menjave so bili zato lastni posli. Dinamični plan je ta dejavnost v devetih mesecih presegla za slabo tretjino, promet pa je realiziral v višini nad poldru-go milijardo dinarjev.

LD

Iskra

Iskra Commerce Ljubljana

vabi k sodelovanju sodelavca za opravljanje del in nalog za nedoločen čas

vodja kadrovskega sektorja

Pogoji:

- končana fakulteta II. stopnje, FSPN kadrovska smer ali VŠOD organizacijsko kadrovska izobraževalna smer ali filozofska fakulteta smer psihologija
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- 3 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v roku 8 dni po objavi pošljejo na naslov:

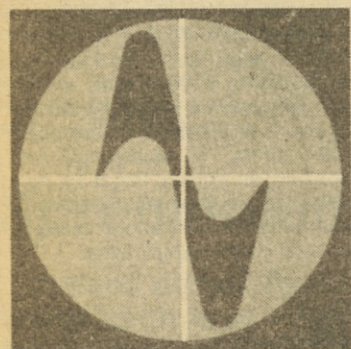
ISKRA COMMERCE LJUBLJANA, Kadrovski sektor, Topniška 58, Ljubljana.

Ponovno edini iz Jugoslavije

Po uspešni predstavitvi na spomladanskem Industrijskem sejmu v Hannovru, je bil Iskrin nastop tudi na pravkar končani Electronici v Münchnu, če ga lahko tako ocenimo, nadporečen. Na naši stojnici smo tokrat dali poudarek razstavi elementov, kar je bila navsezadnje tudi usmeritev celotnega sejma, poleg DO Elementi pa so na sejmu sodelovale še Kibernetika, Avtomatika, Merilna elektronika in Zmaj. Iskra je bila tudi tokrat edini razstavljalec in Jugoslavije.

Če smo že edina firma iz Jugoslavije, ki se ji zdi vredno in potrebno sodelovati na enem največjih in najpomembnejših sej-

nadporečno veliko, tako da bi lahko celo govorili o pravi invaziji gostov iz Jugoslavije. Pa ne le na sejem, pač pa verjetno še bolj na trgovine bavarskega glavnega mesta...

Kot je znano je münchenska Electronica bienalni sejem, ki se izmenjuje s Productronico. Odločitev, da bosta ti dve sejamski prireditvi izmenoma vsako drugo leto, je bila kot vse kaže pravilna, kajti že sama Electronica je do zadnjega metra zapolnila celotne pokrite razstavne površine sejmišča, ki pa še zdaleč niso majhne, saj merijo nič več in nič manj kot 105.000 kvadratnih metrov. Povrhu vsega so organizatorji letos zmanjšali število panog s petih na tri osnovna področja — na elemente za elektroniko, elektromehanske izdelke ter na opremo za razvoj in zagotavljanje kakovosti.

Nosilno razstavo elementov za elektroniko so tokrat v Münchnu

mov elektronike na svetu, na münchenski Electronici, pa bi bilo mišljenje, da Jugoslovani ignoriramo oz. podcenjujemo to prireditev, povsem napačno: med obiskovalci so prevladovali prav Jugoslovani, tudi Iskrašev je bilo

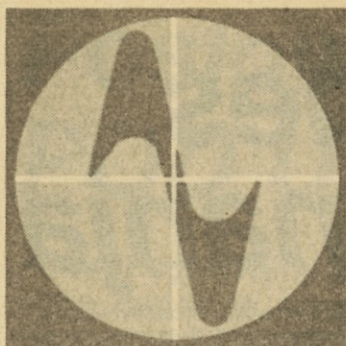

predstavljale tele skupine: mikroelektronika, optoelektronika, majhni signalni polprevodniki, energetska elektronika, sistemi za tiskana vezja, pasivne komponente, napajanje in električna zaščitna oprema.

Drugi segment sejma, torej elektromehanske izdelke, so predstavljali mikrovalovna tehnologija, stikala, kontrolne tipke in releji, PCB, senzori, kontrolni elementi, sistemi, itd.

Na razstavnem delu, kjer je bila oprema za razvoj in zagotavljanje kakovosti, so številni proizvajalci predstavili senzorske analize osnovnih in kompleksnih dejavnosti, naprave za zagotavljanje kakovostnih meritev in prenos podatkov, naprave za prikazovanje podatkov, zatem kontrolno opremo za izdelavo komponent, posebno laboratorijsko opremo za projektiranje vezij in sistemov, itd.

Na Electronici 88 je sodelovalo več kot 2000 razstavljalcev iz nad 30 dežel. Impozantna je tudi številka o obiskovalcih: sejem si

je v petih dneh od 8. do 12. novembra ogledalo skoraj 200.000 obiskovalcev, s posebno sejmsko anketo pa so organizatorji ugotovili, da so ti obiskovalci prišli kar iz 67 držav.

Podobno kot vse takšne sejemске prireditve, je bilo tudi v dneh Electronice več spremljvalnih kongresov, konferenc in simpozijev. Med pomembnejše naj uvrstimo že 13. mednarodni kongres o mikroelektroniki in Simpozij o zagotavljanju kakovosti na področju elektronike.

Kot rečeno, je bila Iskra edini razstavljalec iz Jugoslavije. Morda najpomembnejša ugotovitev tokratne Iskrine predstavitve na münchenskem sejmu bi bila tale: čeprav smo na marsikaterem našem proizvodnem področju upravičeno kritični do vse večjega razkoraka med razvitimi in nami, pa je Electronica 88 pokazala in potrdila, da vsaj na področju elementov nekaj v svetu le pomenimo. Do te ugotovitve nismo prišli le na osnovi tega, da so našo stojnico obiskali številni tuji strokovnjaki ter nam čestitali za nastop na sejmu, niti ne na osnovi tega, da so našo razstavo »po dolgem in počez« preslikali predstavniki iz dežel daljnega vzhoda, torej od tam, kjer na področju elektronike dosti pomenijo, pač pa zato, ker na samem sejmu nismo mogli, z izjemo nekaj novosti, videti ničesar takšnega, kar sami ne delamo oz. ne bi znali narediti. Seveda pa je res, da prihaja tudi iz Iskrinih tovarn ele-

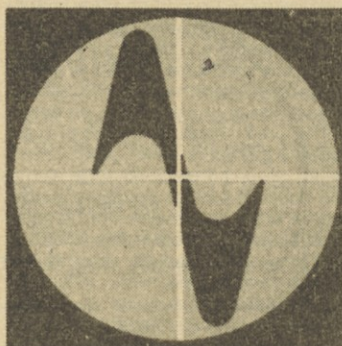

mentov zelo malo novosti in če bi jih hoteli razstaviti na tej Electronici, bi bil naš štant precej prazen.

Družbo Elementom so delali nekateri izdelki Avtomatike, kot npr. releji, s katerimi želi ta kolektiv ponovno prodreti na zahodnonemško tržišče, Kibernetika je razstavila predvsem program merilnih instrumentov, števec, urne mehanizme, pretikalna časovna stikala itd., horjulska Merilna elektronika je predstavila program, ki ga že izvažajo v ZR Nemčijo, precej zanimanja pa je bilo tudi za Zmajevke baterije in njegov litijev program.

Kot že rečeno, je bila naša stojnica izredno obiskana, precej tudi zato, ker je bila v osrednji dvorani sejmišča, in to na najbolj prehodnem mestu. Tolikšen obisk velja pripisati tudi skrbnim pripravam na sejem, ko se je npr. orga-

nizacijski team iz Marketinga Iskre Commerce in proizvodnih organizacij odločil za obsežnejšo

predstavitev v sejmskem katalogu, potem so bila tu še številna vabila poslovnim partnerjem po svetu, kot tudi tistim, s katerimi bi radi sodelovali, itd. Nenazadnje

pa je verjetno marsikaterega obiskovalca pritegnil k naši stojnici tudi nadvse prijazen nastop Iskrašev, ki so bili zadržani za stike z obiskovalci. Pri tem moramo nedvomno izpostaviti magistra Vladimirja Murka iz Elementov, ki je bil koordinatorski Iskrinega nastopa na Electronici.

Se na nekaj velja opozoriti v zvezi z münchenskim sejmom: ponovno je dokazal, da se je proizvodnja elementov dokončno preusmerila v miniaturizacijo, ko strokovnjaki ne govorijo več o mini pač pa o mini-mini elementu, Electronica pa je med drugim tudi dokazala, da se razviti svet in ne samo zahodna Evropa že pripravlja na prelomno leto 1992 evropske deseterice. Kaj pa mi?

Besedilo in fotografije
Lado Drobež

Razgovor s Petrom Ceferinom

Pamet zahteva danes resnično vse več znanja

Šestinsitridesetletni dipl. ing. org. Peter Ceferin je primer človeka, ki je z vztrajnostjo, hotenjem in nadarjenostjo prehodil pot od kovinarja do diplomanta visoke šole in direktorja proizvodnega področja v naši delovni organizaciji Elektromotorji v Železnikih. V Iskri je zaposlen že polnih 29 let, vendar pa je ob vsem delu (ob delu je tudi študiral in diplomiral) vedno našel in tudi še najde čas, tako za branje lepe književnosti (pri srcu sta mu zlasti Tihi Don Šolohova in Čas smrti Čosića), petje in poslušanje (predvsem resne) glasbe ter igranje. Skratka, naš sogovornik je celovit človek, ki je znal najti v sebi ustrezno ravnovesje med poklicnim delom in tako imenovano duhovno nadgradnjo, ki šele skupaj daje celovito in smiselno podobo, tako človeku, kot njegovemu delu.

Kljub vsemu temu pa je tematika najinega razgovora veljala predvsem in samo njegovemu delu in mestu v DO Elektromotorji, kjer je zagotovo področje proizvodnje še kako konkretno in odgovorno delo. Zato se je naše prvo vprašanje nanašalo na bistvo njegovega dela v železnikarski tovarni.

»Bistvo mojega dela v delovni organizaciji Iskra Elektromotorji je odgovornost za realizacijo proizvodnih planov, ki so narejeni na osnovi fiksnih naročil v večjem delu naše proizvodnje in na osnovi planiranih potreb za neznanega kupca. Ta proizvodnja poteka v treh večjih proizvodnih obratih, ti so na lokaciji Železniki — proizvodnja sestavnih delov in montaža, na lokaciji Reteče pa je proizvodnja sestavnih delov in montaža gospodinskih aparatov.«

V moderni industriji je zagotovo najpomembnejša organiziranost delovnega procesa. Ste vi v tem smislu uvedli novosti in se prilagajate svetovnim načinom proizvodnje?

»Odgovor na to vprašanje je lahko deljen. Del našega proizvodnega procesa je precej moderno organiziran, drugi del pa je še precej klasičen in nas v naslednjem obdobju čaka še veliko nalog prav s področja organizacije dela in izboljševanja našega proizvodnega procesa v vseh fazah, od vstopa materiala, informacij in delovnih sredstev pa vse tja do izhoda izdelka iz proizvodnega procesa. Tisti del našega proizvodnega procesa, ki ga izvažamo na zahtevna zahodna tržišča, občuti največ pritiskov, še zahtevnejše pa bo v bodoče glede na znane integracijske procese v zahodni Evropi. To je predvsem na področju zagotavljanja izredno ostrih dobavnih rokov, do dneva natančno; nadalje je tu izboljšava kakovosti. V naši tovarni imamo vpeljan moderen sistem zagotavljanja kakovosti, vendar se večkrat dogodi to, kar Japonci imenujejo »štetje mrtvih« — ugotavljanje slabih izdelkov na koncu procesa. Proces sicer nadzorujemo, da nam ne povzroči slabih proizvodov, vendar se nam še prevečkrat zgodi, da nam le-ta uide v nenačrtovano smer in nam povzroči slabo kakovost. Zato nas tudi tu čaka predvsem zagotovitev zanesljivosti proizvodnega procesa od prvih operacij pa do konca. Tako preprečujemo nastajanje »mrtvih«.

Drugi del proizvodnega procesa, o katerem pravimo, da je organiziran

precej klasično, pa je posledica zastarele proizvodnje, kjer nas čaka pomembno investicijsko vlaganje, prestrukturiranje programa in s tem vzporedno tudi organizacija dela. Vsekakor lahko ugotavljamo, da bi lahko z nekaterimi prijemi z istim številom delavcev imeli večji izplen v proizvodnji.«

Slišati je, da se pripravljate na novo investicijo, odnosno zamenjavo strojev; kako si to investicijo predstavljate in ali bo prinesla višjo in modernejšo proizvodnjo?

»Nova investicija je za nas imperativ bodočega delovanja. Mi nismo slabo opremljeni. Že sedaj imamo nekatere izredno moderne numerično krmiljene stroje, s katerimi lahko tudi proizvajamo izdelke evropske in svetovne kakovosti, vendar je zadnje čase predvsem na našem glavnem proizvodnem programu — pri sesalnih enotah — občutili veliko večjo potrebo trga, kot jo lahko pokrivamo z našo proizvodnjo. Zato teče akcija, da novo investicijo speljemo predvsem v smeri zagotovitve normalnejše in kvalitetnejše proizvodnje, ki bo tudi količinsko zadostovala, prav na sesalnih enotah. Tako bomo večji del te nove, težko pričakovane investicije, ki nam ne sme spodleteti v nobenem primeru usmerili prav tja. Drugi del investicije pa bo namenjen temu, da bomo z njim lahko proizvajali nekatere nove proizvode iz proizvodnega programa, kot so glavni pogoni za orodne stroje, kajti proizvodnja servomotorjev za orodne stroje že nekaj časa teče in dosega lepo količinsko proizvodnjo in tudi kakovost je na evropskem nivoju. Nov prijem, ki nas čaka naslednje leto, pa je seveda povezan tudi z investicijsko dejavnostjo. Če ta ne bo realizirana, potem tudi rezultatov ne bomo imeli.

Naj se povrnem k sesalni enoti; to je naš glavni proizvodni program. Vanj bomo vložili veliko svojega investicijskega denarja, znanja, svojih organizacijskih zmogljivosti, človeških zmogljivosti, ker nam ta program trenutno zaposluje 60% naših proizvodnih zmogljivosti.«

Kako pa je z razvojem, kajti tudi elektromotorji doživljajo svoj preporod, postajajo manjši in sodobni napredek jih potrebuje, na primer robotika. Ste na to pripravljani?

»Za naš prihodnji program smo že sedaj nekaj vložili, predvsem v proizvodnjo servomotorjev, ki so sestavni

del robotov, avtomatiziranih naprav itd.

Drugi del je program koračnih motorjev, ki nam sicer še ne daje zadovoljivih ekonomskih učinkov, vendar smo tudi pri njem precej naredili že v fazi osvajanja. Miniaturizacija proizvodov je tudi pri proizvodnji elektromotorjev, in prav to je v zvezi s koračnimi motorji. Tudi pri klasičnih kolektorskih motorjih gremo naprej v smeri motorja s permanentnimi magneti in podobno. Naši razvojni oddelki, ki domujejo v Železnikih, Retečah pa tudi v Ljubljani v razvojnem inštitutu, so dokaj sposobni, ki intenzivno, skupaj z našo tehnološko službo, pripravljajo bodoče projekte tudi za ta del proizvodnje. Tu moramo misliti predvsem na dolgoročno strukturalno preusmeritev Reteč, ki bo zagotovo šla v smer povečanja obsega proizvodnje elektromotorjev tudi v proizvodnem obratu Reteče, ki deluje v okviru te naše delovne enote.

V Retečah bomo proizvajali, predvsem asinhronske motorje, del gospodinskih aparatov z vgrajenimi motorji in del gospodinskih aparatov, ki jih bomo izmenjavali z našimi kooperacijskimi partnerji in s tem zagotavljali tudi v bodoče najmodernejše aparate na domačem trgu.«

Skratka, tudi vi greste po tisti poti, kot gre svet — čim manj materiala in čim več znanja v svoje izdelke...

»Ne bi mogli trditi, da je vse tako idealno, kot je bilo zastavljeno vaše vprašanje.

Na to vprašanje moramo dati realen odgovor; želja nas vseh je vgradnja čim manj materiala in čim več pameti, vendar ta pamet zahteva resnično vse več znanja. Naša tovarna je še vedno dokaj strukturalno na povprečnem nivoju. Za uveljavljanje čim več znanja v proizvodnjo pomeni tudi pridobivanje čim več mladih strokovnjakov, ki jih pritegujemo z intenzivnim štipendiranjem kadrov, vendar gre to počasneje kot si želimo. Še vedno je polovica materiala v našem proizvodvu, kar je odločno preveč, in s to količino materiala smo še vedno odvisni predvsem od zunanjih partnerjev z vsemi cenovnimi in kvalitetskimi problemi, tako da želimo količine materiala resnično zmanjšati, kolikor je to mogoče, povečevati pa vgrajeno znanje. Ne govorim o povečanju vgrajenega dela, ki bi ga tudi radi zmanjšali z malo in srednjo avtomatizacijo vse tja do robotizacije. Zmanjševanje materiala ne gre tako hitro

kot želimo, kajti v klasičnih elektromotorjih je še vedno vgrajena precej visoka količina materiala, medtem ko se v novih servomotorjih, koračnih motorjih in podobnih proizvodih ta poraba zmanjšuje. Vrednost teh proizvodov pa bistveno narašča. Tudi na področju sesalnih enot, o katerih smo prej govorili kot o našem glavnem proizvodnem programu, se zahteve povečujejo in želimo bistveno zmanjšanje materiala in dela s pomočjo sodobnih prijemov na področju male avtomatizacije, robotizacije in podobno in novo razvitih vrst sesalnih enot.

Jasno je, da jugoslovansko in predvsem tudi slovensko tržišče že zdavnaj nista dovolj velika in sposobna vsrkati in porabiti vaše celotne proizvodnje. Že vrsto desetletij imate partnerstvo in kooperacijo s svetovno znanimi firmami, kot je AEG itd., in sedanja situacija nam sploh narekuje izvoz preprosto zato, ker se jugoslovanska in slovenska industrija morata uveljaviti na svetovnem tržišču, ki je sicer zelo strogo in težko, ampak uspešne nagrajuje in jim tudi nudi možnost nadaljnjega razvoja. Vaša proizvodnja je v glavnem usmerjena na zahodna tržišča. Ali bo tako še vnaprej, zlasti če pomislimo na leto 1992, ko bo celotna Evropa postala enotno tržišče, brez meja, carin in kakršnihkoli drugih ovir.

»Mogoče moj odgovor ne bo v celoti zadovoljil vašega vprašanja; poudaril pa bi rad, da Iskra Elektromotorji v Železnikih že dalj časa gleda na to, da lahko živi samo s tem, da poleg domačega tržišča, ki ga ne zanemara, gleda predvsem na razvito zahodno tržišče. Torej smo pripravljeni boriti se z ostro konkurenco, ki vlada na tem tržišču, kajti količine, ki jih proizvajamo, so že zdavnaj bistveno prevelike samo za domače tržišče. Značilnost sedanjega časa je ta, da ob vseh težkih problemih, ki se pojavljajo v zvezi s finančno in drugo gospodarsko situacijo — kar ni zaobšlo tudi Iskre v Železnikih — da imamo za naše proizvodne obrate celo več naročil, kot jih zmoremo uresničiti glede na opremo in na obstoječi kader, ki ga imamo. To nas vzpodbuja in nam daje moralno oporo, da se bomo še bolj zagrizeno borili za povečanje in izboljšanje proizvodnje. Ko se bo vse nekoliko normaliziralo, bomo lahko lažje zadihali, kot dihamo sedaj. Namreč, v trenutnem položaju so nam normalni delavniki prekratki, naši delavci in tudi tisti, ki pripravljajo proizvodnjo, morajo in bodo morali v bodoče še bolj posvetiti več delovnega časa prav tovarni, da bodo lahko izpolnili vsa naša naročila. To je geslo našega gibanja in delovanja vnaprej, ker le tako lahko napredujemo«, je zaključil naš razgovor Peter Ceferin.

D. Ž.

Poslovanje v devetih mesecih POD UDARCI INFLACIJE

Med negativnimi ukrepi, ki vplivajo tudi na naše poslovanje, ome-nimo realne in revalorizacijske obrestne mere. Lastnih sredstev imamo v Iskri Kibernetiki manj kot 15 odstotkov, zato moramo vsak mesec odšteti za obresti več kot devet milijard dinarjev. Na poslovni rezultat neugodno vplivata tudi izredno hitra rast inflacije ter omeji-tev posojil iz poslovnih bank.

Že v poročilu o polletnih rezultatih smo bili zado-voljni z izvozom na konver-tibilni trg, tako je tudi po de-vetih mesecih: iztržili smo 23,5 milijona dolarjev, kar je 21 odstotkov več kot v enakem obdobju pretekla-ga leta.

Kljub prizadevanjem pa nismo dosegli načrtovane proizvodnje, ki bi nam omo-gočila izboljšanje likvidno-sti.

Likvidnost je v Kiberne-tiki zelo kritična. To lahko pripelje do predsanacijskih postopkov v nekaterih TOZD (Stikala, Inženiring, Instrumenti, Vega in drugi). Tudi z dohodkom ne mo-remo biti zadovoljni.

Zaradi izredno slabe lik-vidnosti bodo morali de-lavci v Vegi, Inženiringu, v Tovarni stikal, v Razvojno-tehnološkem centru in De-lovni skupnosti sprejeti ter izvajati ukrepe za izbolj-šanje gospodarjenja.

Padec proizvodnje in storilnosti

Vrednost skupne proiz-vodnje v devetih mesecih je bila 183 milijard dinarjev, kar je 94,8 odstotka dina-mičnega plana proizvodnje. Fizični obseg proizvodnje je za 8,3 odstotka nižji kot v enakem obdobju lani. Podobno je s storilnostjo, ki je bila v delovni organizaci-

ji nižja za 7,4 odstotka. Stori-lnost je v TOZD različna, povečali so jo delavci v Vegi, Orodjarni, v Števcih in Mehanizmihi.

V Kibernetiki je bilo ko-nec septembra 5.039 de-lavcev, kar je 168 manj kot ob koncu leta 1987. Cilje o zaposlovanju uresničujemo, saj se število nekvalificira-nih delavcev zmanjšuje.

Omejeni osebni dohodki

Za devetmesečni obra-čun je Zvezni izvršni svet določil zgornjo mejo mož-nih sredstev za osebne dohodke. Poleg te zakon-ske omejitve smo morali upoštevati družbeni dogo-vor, ki po svoje določa iz-računavanje dovoljenih plač.

Povprečni osebni doho-dek na delavca je v devetih mesecih znašal 535 tisoča-kov, kar je 138 odstotkov več kot v enakem obdobju preteklega leta. Življenjski stroški pa so v devetih me-secih v primerjavi z letom 1987 porasli za 138 odstotkov. To pomeni, da so realni osebni dohodki v Iskri Kibernetiki padli za ca. 29 indeksnih točk. Po oktobr-ski spremembi zakona o omejitvi osebnih dohodkov smo plače lahko povišali za 20 odstotkov.

Prodaja pod lupo

Prodaja naših izdelkov na domačem trgu je bila vrednostno večja zaradi sprostitev cen, pri nekate-rih programih pa tudi zara-di večjega obsega. Manjša je bila prodaja izdelkov drugim delovnim organiza-cijam v SOZD Iskra, dose-gli smo le 47 odstotkov let-nega plana. Prodaja in iz-voz nam ne prineseta do-voľ, da bi izboljšali likvid-nost. Treba bo proučiti po-ložaj in najti možnosti za večjo prodajo naših izde-lkov po cenah, ki nam bodo omogočale vsaj enostavno reprodukcijo.

Spet so se nam za 95% povečale zaloge, ki so ko-

nec septembra znašale 64,7 milijarde dinarjev. V vsa-kem programu ukrepov za izboljšanje gospodarjenja je zmanjšanje zalog opre-deljeno kot stalna in po-membna naloga — zaloge pa se nam le povečujejo. Zato tudi s kazalci uspeš-nosti gospodarjenja nika-kor nismo zadovoljni, aku-mulativnost je slabša kot v enakem obdobju lani.

Položaj Iskre Kiberneti-ke postaja kritičen. Po za-konu o sanaciji nas tudi ne-likvidnost lahko pripelje do sanacije, čeravno TOZD nimajo izgub.

Alojz Boc

Iskra

Iskra Invest servis

Trg revolucije 3
61000 Ljubljana

vabimo k sodelovanju nove sodelavce
— v inženiringu: za nadzor in projektiranje inštalacij
2 delavca — **dipl. inž. elektro stroke** — **jaki tok** z opravljenim strokovnim izpitom in najmanj 5-letni ustreznih delovnih izkušenj.

— v vzdrževanju: za vzdrževanje poslovnih stavb
2 KV delavca — elektro stroke in 1 KV delavec stroj-ne stroke (vodovodni instalater) z najmanj 3 leti us-treznih delovnih izkušenj.

Vsa dela in naloge objavljamo za nedoločen čas s polnim delovnim časom ter 2—3 mesečnim poskusnim delom. Kandidate vabimo, da ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov Iskra Invest servis — kadrovska služba, Poljanska 77a, Ljubljana.

Inventivni predlogi v proizvodnem procesu

Čeprav počasi in z zamudo, naša družba vendarle spoznava, da so pridobivanja novega znanja, inventivnost in znanstveno — raziskovalno delo najzahtevnejše oblike dela, ki zahtevajo dolgoletno in vztrajno delo in katerih rezultati nas bodo edini pripeljali korak bliže tehnološko razvitim državam. To spoznanje se v praksi vse bolj potrjuje tudi v Iskri.

Med temeljne organizacije, ki so v zadnjih letih intenzivno spodbujale inventivne procese v svojem delovnem okolju, sodi vsekakor novomeška Energetska elektronika.

Občinske nagrade in priznanja za dosežke na področju inventivne in raziskovalne dejavnosti, ki jih vsako leto prejmejo tudi novomeški Iskraši ter letošnjih trideset inventivnih predlogov kot rezultat akcije, s katero so s konkretno problematiko vključili v inventivno dejavnost svoje delavce, v praksi potrjujejo že navedeno družbeno spoznanje. Ena izmed teh pridobitev, ki jo bomo predstavili v današnjem prispevku, je programirani vrtnik tiskanih ploščic, s katerim so nadomestili dosednji način ročnega vrtnja.

V prototipni delavnici, kjer je bila naprava narejena, delajo za potrebe razvoja in konstrukcije tiskanih ploščic. Z novim postopkom, ki ga omogoča programirani vrtnik tiskanih ploščic, so dosegli precejšnji prihranek, saj so v primeru, ko vrtajo eno ploščico, skrajšali delovni čas za dvakrat.

V primeru, ko vrtajo dve ploščici hkrati pa celo štirikrat (po klasičnem postopku so lahko vrtali samo eno ploščico). Pri tem je točnost izvrtin povsem neodvisna od delavca, s čimer je hkrati

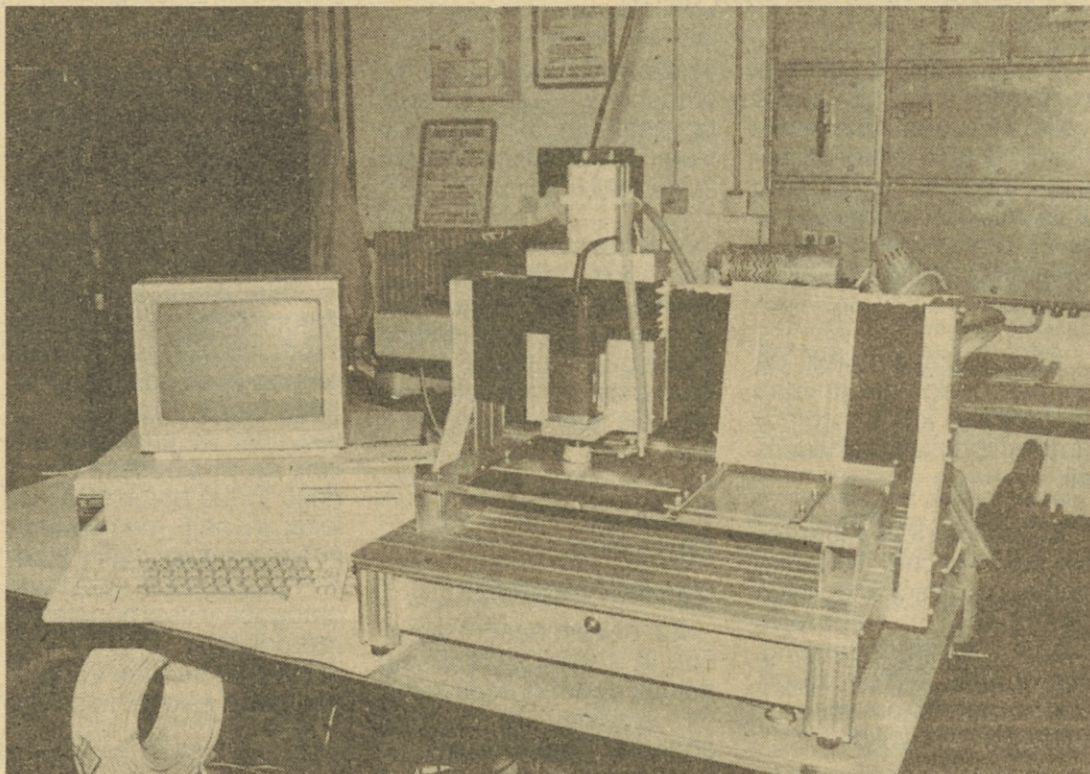
ti dosežena tudi večja natančnost, oz. kakovost izdelka, delo s strojem pa je enostavno in neotrujajoče. Osnova, podlaga za vrtnje predstavlja slika tiskanege vezja, narejena z AUTO — CAD programom. V okviru slike

so tudi navodila za vrtnik, ki jih presnamejo na disketo, oz. v PC računalnik, ki krmili vrtnik prek posebnega programa, katerega so razvili sami. Delo s koordinatnim vrtnikom hkrati zahteva tudi izredno točen stop lok in natanč-

ne filme za sitotisk same podloge.

Programirani vrtnik tiskovnih ploščic sestavlja namizni koordinatni vrtnik firme ISETR in osebni računalnik IBM PC/XT/AT. Pri tem so v TOZD Energetske elektronike sami izdelali naslednjo dodatno opremo: prijemne čeljusti za ploščice z mizo in odsejalnik za prašne delce, ki je priključen na obstoječo pnevmatsko napeljavo.

Š. D.

V petek, 18. t.m. so se v prostorih restavracije D objekta Centra sistemov za avtomatizacijo v Stegnah, zbrali delavci delovne organizacije Avtomatike, ki v letošnjem letu praznujejo 10, 20, oz. 30-letni delovni jubilej v Iskri.

V imenu delovne organizacije je navzoče pozdravil Rudi Pirc glavni direktor Avtomatike, se jim v kratkem nagovoru zahvalil za dolgoletni delovni prispevek in jim zaželel še mnogo uspehov pri nadaljnjem usposabljanju in dograjevanju, s čimer bodo lahko v največji možni meri priomogli k oblikovanju takšne Avtomatike, ki se bo sposobna odzvati pozivu tehnološkega napredka in razvoja. Nagrajenci (137 desetletnikov, 30 dvajsetletnikov in 16 tridesetletnikov) so prejeli lična priznanja, ki sta jim jih izročila glavni direktor Rudi Pirc in Vladimir Pirc, predsednik delavskega sveta delovne organizacije.

Š. D.

Protivlomna hišna naprava Iskra-ARO

Delovna organizacija Iskra — Avtomatika je s programom alarmne tehnike prisotna na jugoslovanskem tržišču že dobrih dvajset let. V obsegu tega programa predstavljajo največji delež sistemi protipožarne zaščite, s katerimi je opremila že prek šest tisoč objektov. Pomembno mesto pa ima tudi protivlomna zaščita, ki temelji predvsem na ponudbi sistemov visoko profesionalne zaščite pomembnejših objektov kot so: banke, pošte, SDK, važnejši strateški objekti, muzeji, bolnice, večje trgovine itd.

Tržne raziskave in iz nje izhajajoče programsko-proizvodne usmeritve proizvajalk tovrstne opreme v razvitem svetu pa odpirajo še en segment — varovanje manjših objektov v zasebni lasti (zasebne hiše, stanovanja). Ta segment, kot so pokazale analize, predstavlja že 70% vseh izdelkov za protivlomno zaščito. In kakšno je stanje pri nas? Vedno težje ekonomske razmere, v katerih živimo, vsekakor vplivajo tudi na porast kriminala. Tako se samo v Sloveniji število vlomov v objekte (od tega 90% v zasebni lasti), približuje številki 9.000 letno, čeprav Republiški sekretariat za notranje zadeve prek sredstev javnega obveščanja in posebnih publikacij vseskozi opozarja občane in jim daje napotke za zavarovanje objektov.

Prav iz omenjenih razlogov in na podlagi dolgoletnih izkušenj na področju profesionalne zaščite objektov, smo se v Avtomatiki odločili za razvoj protivlomne hišne naprave, ki cenovno in oblikovno sodi med izdelke široke potrošnje, funkcijsko in kakovostno pa med profesionalne izdelke.

Razvoj protivlomne hišne naprave, ki smo jo poimenovali Iskra-Aro, je bil v celoti opravljen v sektorju aplikativnega razvoja Inženiring biroja zaščite, ki jo vodi Livio Cattonaro, dipl.ing. V razvojni nalogi so sodelovali še Martin Žitko, dipl. ing., Srbošlav Mamulović — dipl. ing., in akademski kipar Frančišek Boštjančič. Skupina se je tokrat prvič srečala s problematiko razvoja izdelka, namenjenega široki rabi, kar je bil poseben izziv. Enostavnost upravljanja, estetsko oblikovanje, funkcionalnost in kakovost pa so rešitve, ki napravo enakovredno uvrščajo med tovrstne izdelke v svetu.

Kaj je Iskra — Aro?

je protivlomna hišna naprava, namenjena za zaščito stanovanj, zasebnih hiš, vikendov... Montaža je enostavna in se izvede po navodilih, ki so priložena v kompletu. V kompletu so osnovne komponente protivlomnega alarmnega sistema:

— trime magnetni kontakti javljalniki

— infrardeči pasivni prostorski javljalnik

— alarmna centrala z rezervnim napajanjem za 2 skupini (ena brez, druga z zakasnitvijo aktiviranja alarma)

— sirena (akustična signalizacija)

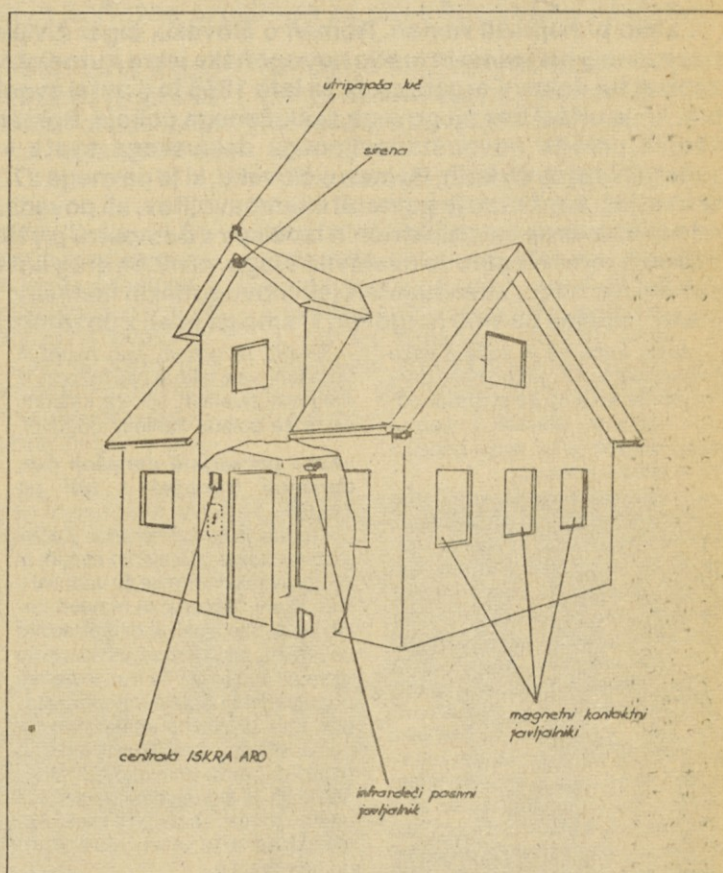
Po zahtevnosti objekta (višji rizik), se osnovni sistem protivlomne hišne naprave lahko dopolni z več javljalniki.

Centrala omogoča priključitev dveh signalnih naprav. V primeru alarma se vključi sirena za 1 minuto, utripajoča luč pa za 15 minut.

Upravljanje s protivlomnim sistemom (aktiviranje in deaktiviranje zaščite) je možno z vgrajenim ključem direktno na centrali ali pa z dvema lokacijsko ločenima dodatnima kontaktima ključema.

Centrala omogoča tudi aktiviranje posebne linije za protisabotažno zaščito (samozaščita, ko se nahajamo doma).

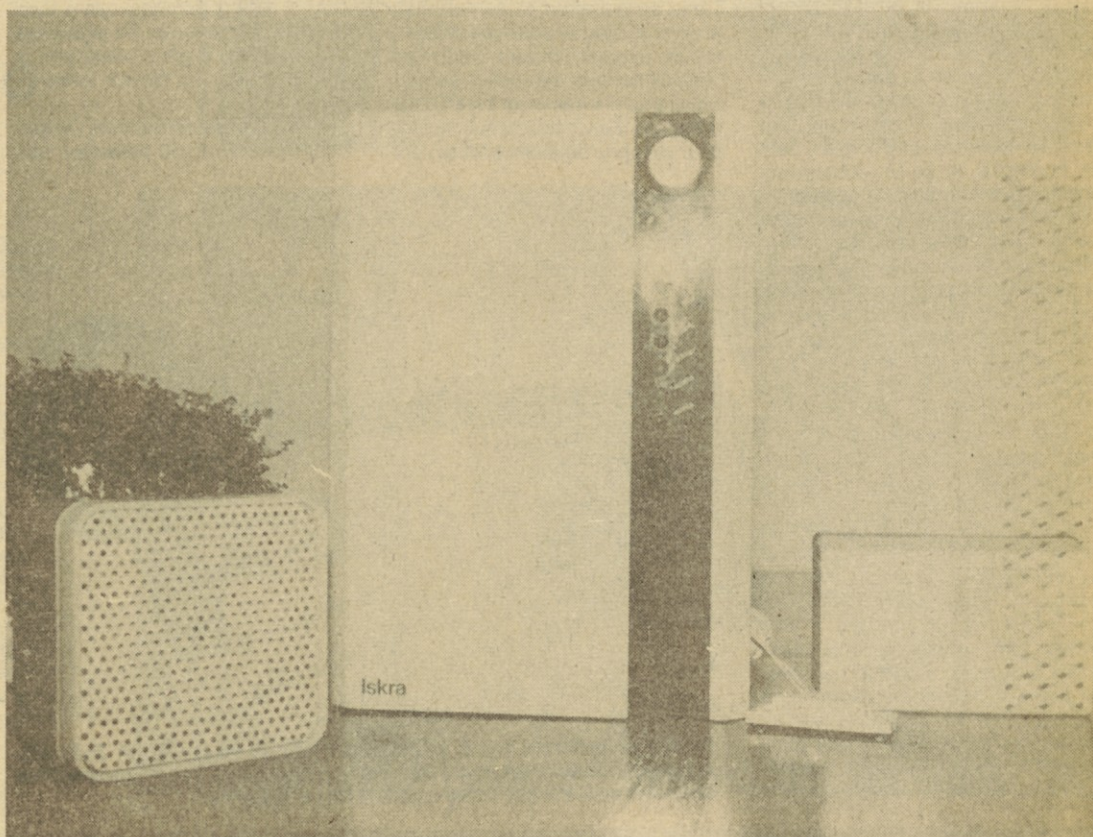
Poleg same naprave delavci

Iskre — Avtomatike nudijo vsem zainteresentom tudi strokovno pomoč pri projektiranju ali pa na

vašo željo prevzamejo celotno izvedbo zaščite vašega doma.

Š. D.

Iskra Avtoelektrika

Razgovor z Jožetom Vodopivcem

»Z zadovoljstvom sem spremljal nenehno rast kolektiva«

Lahko bi napisali roman. Roman o človeku, čigar življenjsko delo je tesno in tvorno povezano z razvojem in rastjo novogoriške Iskre Avtoelektrike. Roman o človeku, ki se je zapisal tej delovni organizaciji že leta 1960 in ji ostal zvest vse do letošnjega 1. decembra, ko je prišel čas njegovega zasluženega pokoja. Roman o človeku, ki je bil prvi predsednik prvega novoustanovljenega delavskega sveta v Iskri Avtoelektriki v njenih začetnih, rojstnih letih. Roman o človeku, ki je davnega 27. septembra 1961. leta prevzel velik ključ, simbol, ki je pomenil osamosvojitve, ali povedano z drugimi besedami, rojstvo nove tovarne avtoelektričnih izdelkov v Šempetru pri Novi Gorici. Ta človek, ki bi imel v našem romanu gotovo naslovno vlogo, ni nihče drug kot Jože Vodopivec, krepak, simpatični možakar, eden najstarejših novogoriških Iskrašev. Romana seveda ne bomo napisali, napisali pa smo razgovor, ki smo ga imeli z Jožetom ob njegovem odhodu v pokoj.

»Jože, kako se je začela vaša življenjska pot?« je bilo naše prvo vprašanje, ko smo ga po predhodnem dogovoru obiskali v njegovi delavnici, kjer je bil vodja oddelka TT in elektro instalacij.

Kot da bi pričakoval to vprašanje, je obrnil list v knjigi spominov daleč nazaj in dejal: »Luč sveta sem zagledal že pred 55 leti v Vrtojbi, kjer sem obiskoval tudi osnovno šolo. Časi takrat so bili taki, da smo imeli učni program več v italijanskem kot v slovenskem jeziku. Ker tu v bližini ni bilo poklicne šole, sem moral 1948. leta na Reko v ladjedelnico, kjer sem obiskoval industrijsko šolo. Po uspešno končanem šolanju sem se tudi zaposlil v reški ladjedelnici, šel k vojakom in se spet vrnil. Na Reki sem ostal do 1957, ko sem dobil nekoliko boljše delo v piranski ladjedelnici pa tudi bližje domu sem bil. Vendar me je vleklo domov, zato sem 1959 tudi zapustil Piran. Med takrat najprijetnejšimi novicami v domačem kraju je bila gotovo tudi ta, da bo Iskra Kranj prenesla del proizvodnje v Šempeter, v bivše prostore Avtoobnove, zato sem zaprosil za zaposlitev tudi sam. Bil sem sprejet in že marca 1960 sem odšel v Iskro Kranj, kjer sem se šest mesecev ujavil v delo in postopke, ki so jih postopoma prenašali v današnjo Avtoelektriko. Še danes imam izredno lepe spomine na čudovit sprejem v Iskri Kranj, kar je bilo zame prijetno presenečenje. Še posebej nepozabna pa je bila pripravljenost kranjskih Iskrašev, da nam razdajo kar največ znanja in, da nas kar najbolj popolno in hitro uvedejo v zahtevno delo. Vrnili sem se poln energije, znanja in pripravljenosti narediti kar največ v novem, porajajočem se kolektivu, ki je takrat štel že okrog 150 zaposlenih.«

* Za trenutek je utihnil, z vajeno kretjo si je popravil delovno obleko, iz spomina je utrgal nov list in na vprašanje, **kaj je takrat delal**, dejal: »Že takoj po pričetku v Iskri Kranj sem prevzel vodenje elektrodelaavnice. Bili smo trije, naše delo pa je bilo pretežno usmerjeno na vzdrževanje, oz. popravila strojev in naprav. In temu delu sem ostal praktično zvest ves čas zaposlitve, lahko rečem do upokojitve.«

Sledilo je gotovo eno najtežjih vprašanj, vsaj tako je bilo razbrati iz njegovih živahnih oči, za katerimi se je že spletal zanimiv odgovor.

»Kako primerjate današnji čas, današnji trenutek z leti po 1960?«

»Težka je ta primerjava. Začeli smo na dokaj izrabljenih strojih, ki so opravljali operacije že vrsto let v Iskri Kranj. Denarja za nabavo novih še ni bilo, zato je bil trud toliko večji. Res, bilo je težko, vendar smo vztrajali in zmogli. Ta trud je danes poplačan. Ne le delovna organizacija, ki je praktično steber razvoja na Goriškem, tudi takrat izredno pasiven kraj se je močno spremenil, postal je industrijsko središče, z nastankom in razvojem Iskre Avtoelektrike se je veliko, res ogromno spremenilo.«

»Kaj pa vaše samoupravno delo, družbenopolitično dogajanje in življenje?«

Preden je odgovoril na to vprašanje, se je prešerno nasmehnil kot le on zna, njegov smeh pa je šel na račun uvodnih besed odgovora. »Praktično sem se rodil v samoupravljanju in v samoupravljanju tudi odhajam. Že v poklicni šoli na Reki smo volili prvi delavski svet, tu v Av-

toelektriki pa sem bil tudi prvi predsednik prvega delavskega sveta. Vseh poznejših funkcij se praktično niti ne spominjam, bilo pa jih je res veliko. Polnih devet let pa sem bil v vodstvu sindikata, vmes tudi predsednik predsedstva. Član Zveze komunistov pa sem že od 1957. leta.«

»So trenutki v življenju, ki jih ne bomo nikoli pozabili. Gotovo ste v teh dolgih letih dela v Iskri doživeli tudi vi, Jože, utrinek, ki ga imate za vedno zapisanega v vašem spominu.«

»Da res je, takih trenutkov je bilo veliko, priznam pa, da več lepih kot slabih. Med vsemi pa gotovo prednjači spomin na 27. september 1961. Na ta dan sem kot predsednik delavskega sveta sprejel na krajši, a prirčni slavnosti od takratnega predsednika skupščine Iskre — Industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko Kranj — velik ključ, znak in simbol osamosvojitve, torej rojstva nove tovarne. To je bilo res zadovoljstvo, ki ga z besedami ni moč popisati. To človek lahko le doživi...«

In res. Doživel sem vzpon. Od takratnih, približno 150 delavcev, nas

Jože Vodopivec

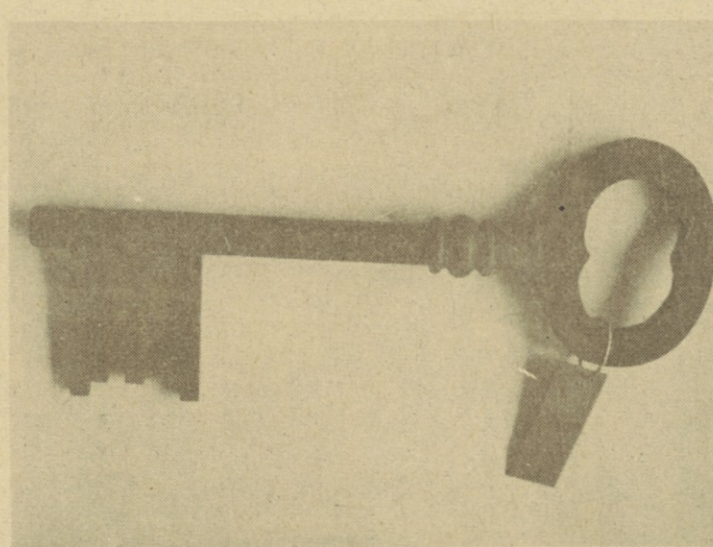
je danes prek dva tisoč samo v Šempetru, skupaj z zunanjimi TOZD pa 3700. Takrat sem sicer slutil, da smo pred obdobjem vzpona, da pa bo takšen, ne, to pa ne!

To je naš sogovornik povedal s takim zadovoljstvom in tako izbranimi besedami, ki bi jih lahko uporabili za zaključek tega razgovora, vendar smo Jožetu postavili še eno vprašanje, **kakšna je vizija, kakšna je prihodnost Iskre Avtoelektrike?**

»Kolektiv je zdrav. Kolektiv je trden. Začrtani program je na pravi poti. Vodstvo delovne in temeljnih organizacij je dobro in ima ubrano pravilno poslovno politiko. Vendar! Z večjim sodelovanjem vseh, predvsem pa z večjo disciplino na vseh področjih in z večjim obvladovanjem kakovosti, le tako je pričakovati napredek! To naj bo tudi moje sporočilo, moj napotek ob dnevu, ki pomeni slovo od delovne organizacije, od kolektiva, od sodelavcev, ki sem jih imel tako rad. Ta korak je izredno težko narediti, vendar čas teče dalje, čas naredi svoje, za vsakega pride dan, ko se mora posloviti in prepustiti prostor mlajšim. Želim, da bi šlo Iskri Avtoelektriki, prodornemu kolektivu res dobro. Vaše uspehe in vsa dogajanja bom seveda spremljal še naprej in česar ne bom izvedel iz časopisa, bom vprašal sinova, ki sta tudi Iskraša.«

Hvala Jože za vaše odgovore, hvala za spodbudne besede in lepe želje. Mi vsi pa vam želimo, kar največ trdnega zdravja, lepih dni in na tisoče ur veselja in sreče v zasluženem pokoju, v krogu vaše družine. Ob vsaki ponujeni priložnosti ste vabljeni še na obisk.«

Marko Rakušček

Skoraj polmetrski ključ, ki ga je prejel naš sogovornik Jože Vodopivec, 27. septembra 1961. leta, pomenil pa je osamosvojitve Iskre Avtoelektrike, torej rojstvo nove tovarne.

Število inovacijskih predlogov upadlo

Poročilo o delu Odbora za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge za devetmesečno obdobje.

V tem času se je odbor sestal na sedmih rednih in eni izredni seji, kjer je obravnaval prispele inovacijske predloge ter ostalo problematiko s tega področja. V letošnjem letu je do sedaj prispelo 28 inovacijskih predlogov. Skupno pa je odbor v letošnjem letu obravnaval 36 predlogov, od katerih jih je bilo 27 sprejetih in zanje izračunana, oz. ocenjena gospodarska korist in za katero so bile tudi, oz. bodo izplačane nagrade. Izračunana gospodarska korist znaša 220.121.810 din, nagrade zanjo, ki so delno že bile, delno pa še bodo izplačane pa znašajo 7.363.361 din. Ocenjena

gospodarska korist in sicer za tiste predloge, za katere je ni mogoče izračunati pa znaša okrog 60 milijonov din, za kar je bilo, oz. delno še bo izplačanih za 3.495.430 din nagrad.

Iz poročila je razvidno, da število prijavljenih predlogov upada predvsem zaradi prenizke stimulacije za predloge z izračunljivo gospodarsko koristjo, ker se lestvica za izračun nagrad ne revalorizira, temveč je fiksna. Zato je odbor pripravil predlog za spremembo pravilnika, da se bo le-ta sprotno, vsako leto revalorizirala, glede na povprečni OD v gos-

podarstvu SRS, kot je to rešeno za predloge, za katere gospodarske koristi ni mogoče izračunati in jih ocenijo.

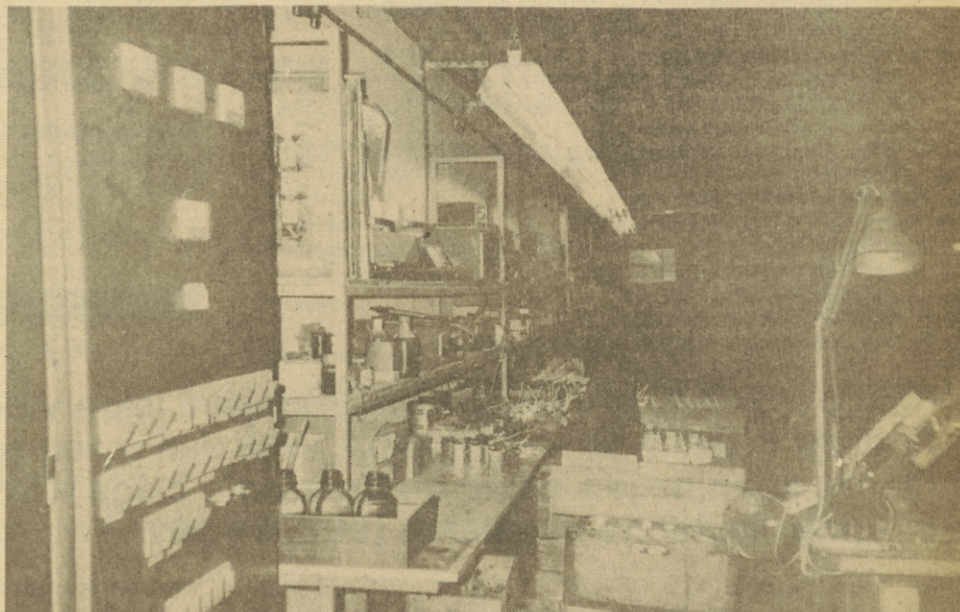
Prav tako je odbor dal predlog, da se v pravilnik vnese dodatni člen: V kolikor strokovna služba ne poda zahtevane strokovne ocene za sprejem inovacijskega predloga, do s pravilnikom določenega časovnega roka, se lahko šteje, da se strokovna služba strinja s sprejetjem predloga. S tem bi se tudi skrajšal čas reševanja posameznih predlogov.

Pavle Zajc

Akcija »Razgibajmo življenje«

V SR Sloveniji poteka akcija »Razgibajmo življenje«, s katero bi med občani vzbudili večje zanimanje za telesno vzgojo, zdravo življenje in rekreacijo. Tako je TVD Partizan Črnomelj v letošnji zimski sezoni v športni dvorani v Črnomlju organiziral uro rekreacije za starše in njihove otroke ter ostale občane. Želijo, da starši na skupno rekreacijo pripeljejo s seboj predvsem otroke do 12 let starosti, lahko tudi starejše. Rekreacija bo v istih prostorih hkrati in pod strokovnim vodstvom, ločeno po skupinah. S tem želijo omogočiti rekreacijo vsem, ki mogoče nimajo zagotovljenega varstva otrok, oz. celotni družini. Rekreacija poteka ob sredah od 18. — 19. v športni dvorani v Loki. Rekreacija poteka že od srede 2. novembra 1988. Ker je ta akcija koristna za razvedrilo in zdravje delavcev in občanov, prosimo, da jo s svojo udeležbo podprete.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Franc Košir

Otvoritev obrata v Črnomlju

»Posebno težavni sta bili za Semič leti 1972 in 1973,« se spominja naš sogovornik. »Tako smo zaradi najrazličnejših težav in devalvacij za leto 1972 planirali za skoraj 10 takratnih milijonov dinarjev nižjo proizvodnjo kot pa leta 1971. Seveda je bila temu ustrezno tudi manjša realizacija predvsem zato, ker nismo dosegli načrtovanega obsega izvoza. Nasprotno pa smo

v celoti zadovoljili takrat domači trg s kondenzatorji.

Zato smo za leto 1973. v Semiču načrtovali za 35% večji plan od plana prejšnjega leta. Ko smo začeli z izpolnjevanjem plana za leto 1973, nam je najprej svoj pečat vtisnila nova devalvacija. V sami proizvodnji v Jugoslaviji, ki je potrebovala kondenzatorje, je bilo čutiti nekakšno stagnacijo, medtem pa so se močno povečale potrebe na zunanjih tržiščih, kar je odprlo skoraj neverjetne možnosti za izvoz.

Zaradi povečanega povpraševanja in večje proizvodnje v tujini so se to leto izredno podaljšali dobavni roki za repromaterial. Tako so se 1973. leta dobavni roki za kondenzatorski papir podaljšali s šestih tednov na šest mesecev, pri raznih folijah pa celo do enega leta. Tako takrat v Evropi kondenzatorskega papirja praktično ni bilo mogoče dobiti, ker so imeli tuji proizvajalci že na začetku leta razprodano celotno svojo letno proizvodnjo in celo proizvodnjo za naslednje leto. Ob takšni konjunkturi pa so seveda proizvajalci hkrati tudi dvignili svoje nabavne cene od 10 do 30%, kar je bil takrat edinstveni primer v zadnjih desetih letih, hkrati pa tudi hud udarec vsem tistim, ki so uporabljali ta material, torej tudi naši tovarni.

Ker pa je bil takrat izvoz za našo tovarno zelo zanimiv, smo se odločili za nove investicijske naložbe, ki naj bi povečale proizvodnjo poliesterskih kondenzatorjev. V tem smislu smo v povečanje proizvodnih zmogljivosti vložili prek 10 milijonov dinarjev, hkrati pa smo junija 1973 tudi v Črnomlju zasadili lopate za zemeljska dela za nove proiz-

vodne prostore v Črnomlju. Objekt smo začeli graditi v Črnomlju predvsem zaradi tam že razpoložljive delovne sile.

In tako je naš delovni kolektiv dočakal tisti petek, 15. februarja 1974. leta, ko smo proslavili pomembno delovno zmago — otvoritev novega obrata za proizvodnjo styrofleksnih kondenzatorjev v Črnomlju.

Slavnostno otvoritev obrata v Črnomlju smo napovedali za deseto uro dopoldne, nanjo pa smo povabili celoten kolektiv semiške tovarne, ki je imel tistega dne prost dan, razen tega pa so prišli tudi gostje iz združenega podjetja Iskra in občinskih krogov.

Imel sem slavnostni otvoritveni govor, v katerem sem orisal rast semiške tovarne in navedel nekaj podatkov o dotakratnih dosežkih in predvidevanjih ZP Iskre v naslednjih letih. Poudaril sem pomembnost novega obrata styrofleksnih kondenzatorjev za Črnomelj, ki smo ga bili zgradili v zares rekordnem času. Gradnjo smo namreč pričeli sredi poletja prejšnjega leta, konkretno sredi avgusta 1973. leta, teden dni pred slavnostno otvoritvijo pa je v novem obratu že stekla redna proizvodnja. Poseben pomen novega obrata je bil v dejstvu, da je z njim semiška tovarna rešila problem delovne sile v Semiču in okolici, ker je morala že pred tem 300 zaposlenih z avtobusi voziti na delo iz Črnomlja in okolice. V novem obratu smo zaposlili predvsem domačine iz Črnomlja in bližnje okolice, kar je bila vsekakor velika pridobitev tudi zanje, ker se

jim tako ni bilo treba več vsak dan voziti na delo. S tem pa si je tovarna tudi olajšala kadrovske probleme pri čedalje večjih in obsežnejših proizvodnih nalogah, ki smo jih načrtovali za takratno leto in prihodnja leta, ko naj bi se vrednost proizvodnje 114 milijonov dinarjev iz leta 1973 in 1.700.000 dolarjev izvoza povzpela že leta 1976 na 180 milijonov dinarjev in pet do šest milijonov dolarjev izvoza.

Po mojem govoru je sledil otvoritveni ceremonial, ko je takratni predsednik delavskega sveta tovarne Peter Simončič prerezal trak ob vhodu v novi obrat in povabil številne goste na ogled. Tako se je množica gostov potem zgrnila v novo proizvodno dvorano, skromno, vendar pa zelo solidno urejeno.

Po ogledu nove tovarne seveda ni manjkala preprosta zakuska za vse udeležence te tako pomembne otvoritve za mesto Črnomelj v tistem času.

Otvoritev novega proizvodnega obrata naše tovarne v Črnomlju je bila takrat ena izmed številnih prireditve ob občinskem prazniku Črnomlja, prireditve, ki je imela nedvomno zelo koristne posledice, tako za kolektiv semiške tovarne kondenzatorjev, kot za kolektiv samega obrata in celotne Bele krajine, ki si je tako, tistega 1974. leta, pridobila novo možnost za nadaljnji napredek in prehod iz industrijsko manj razvite pokrajine v industrijsko razvitejšo območje, »je ob koncu pribil naš sogovornik, eden izmed soustvarjalcev in graditeljev semiškega obrata v Črnomlju.

POZOR — POZOR! • POSEBNA UGODNOST ZA ISKRAŠE • IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST!

Iskra Videomatika je pripravila za člane kolektiva Iskre ugoden nakup svojih izdelkov: televizijske sprejemnike in brivnike vam nudi s 25% popustom

	Maloprodajna cena s prometnim davkom	Cena s popustom	Prihranek
1. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8456 CATV S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 56 cm	3.183.300.— din	2.387.450.— din	795.830.— din
2. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8256 CATV BREZ DALJINSKEGA UPRAVLJANJA, EKRAN 56 cm	2.861.320.— din	2.145.990.— din	715.330.— din
3. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 9051 S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 51 cm STEREO DISIGEN	3.766.500.— din	2.824.870.— din	941.630.— din
4. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5344 IN TV 5144 EKRAN 44 cm	833.490.— din	625.120.— din	208.370.— din
5. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5331 EKRAN 31 cm	667.030.— din	500.280.— din	166.750.— din
6. BRIVNIK BRAUN MICRON	159.700.— din	119.770.— din	39.930.— din
7. BRIVNIK BRAUN MICRON L	164.930.— din	123.700.— din	41.230.— din
8. BRIVNIK BRAUN UNIVERZAL 3512 (z vgrajenim akumulatorjem)	357.360.— din	268.020.— din	89.340.— din
9. BRIVNIK BRAUN LINEAR 235	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
10. BRIVNIK BRAUN LADY E 2	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
11. BRIVNIK BRAUN LADY E 3	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
12. BRIVNIK BRAUN POCKET (samo baterijski 2 x 1,5 V)	90.320.— din	67.740.— din	22.580.— din

Nakup izdelkov je v tovarniški prodajalni Iskra Videomatika, Andreja Bitenca 68 — Ljubljana, vsak dan razen sobote od 7. — 13. ure. Plačilo kupnine je v celoti ob prevzemu blaga v tovarniški prodajalni. Informacije dobite na telefon (061) 51-167.

Lepotne operacije

Več kot 100 tisoč Zahodnih Nemcev si da letno operirati orlovске nosove, premajhne ali prevelike prsi in druge lepote pomanjkljivosti. Kozmetični kirurzi, ki po večini niso dovolj izurjeni ali pa se ne zanimajo za moderna medicinska dognanja, se več ali manj ukvarjajo s tem poslom zaradi dobrega zaslužka. Medicinski novinarji Margaret Minker in Renate Scholz sta sedaj izdali knjigo z napotki za kandidate tovrstnih operacij. Avtorici ne popisujeta samo natančnih operacijskih metod, ampak svarita pred nezaželenimi posledicami, kot so infekcije ali tudi kirurške napake. Napake so potrdile tudi ameriške raziskave, zlasti pri vsaditvi silikona za povečanje dojk. Dolgo časa ni bilo znano, da ti posegi povzročajo tudi raka, še največ pa je posledic na imunskem sistemu, kar privede do revmatičnih obolenj.

(Prisma)

Mráz v kleti

Najbolj mrzlo na svetu je v neki kleti na Bavarskem. Univerza v Bayreuthu jo je opremila s posebnimi napravami, kjer dosega jo fiziki in raziskovalci nizkih temperatur najnižje temperature vrednosti. Približali so se absolutni ničli $-273,15^{\circ}$ na 12 milijonink stopinje, kar je svetovni rekord. Ohladitveni proces je potekal pri utekočinjenem kisiku in heliju in je trajal več tednov. Hladilni cilindri so bili vlit iz dve toni težkega svinca in pnevmatično vzmeten zaradi preprečevanja nihanja na ledeno bombo. Rekord so izmerili z bakrenim senzorjem, ki je veljal 40 tisoč DEM. Absolutne zmrzovalne točke niso dosegli, ker pri tem preneha vsakršno gibanje atomskih delcev. Bayreuthski »ledeni možje« pa niso izgubili upanja, da ne bi nekoč dosegli absolutne ničle.

(Prisma)

Zahvala

Presenečena nad dobroto in pozornostjo, ki sva jo bila deležna ob hudi prometni nesreči od osebja Iskra Antene Vrhnika, se vsem srčno zahvaljujema. Posebno pa tistim, ki so me obiskovali in mi na razne načine pomagali

hvaležna mama Ana in sin Franc Korenč

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Toneta Šterbenka

se iskreno zahvaljujem sodelavcem in TOZD TSD — Livarna, za izrečeno sožalje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav tako se zahvaljujem bivšim očetovim sodelavcem in znancem za spremstvo na zadnji poti

sin Branko Šterbenk

Pivci piva ogroženi

Pivovarnarji v Zahodni Nemčiji prisegajo, da je njihovo pivo neoporečno. Z reklamnim sloganom »ječmen, slad, droži in voda in prav nič drugega«, skušajo prepričati milijone pivcev piva, da to drži. Strokovnjaki pa so ugotovili, da je tudi pivo oporečno. Skoraj polovica zahodnonemških pivovarn uporablja vodo, ki vsebuje nitrate in sicer nad dovoljeno mejo. Znano je, da se nitratni spoje v nitrosamine, enega izmed povzročiteljev raka. Kaj pa naše pivo? Še nikoli nismo slišali o izsledkih raziskav.

(Trends)

Aids v Franciji

V nobeni evropski državi ni aids tako razširjen kot v Franciji. Število obolelih se podvoji vsakih 11 mesecev, v Parizu in na Azurni obali celo vsakih šest mesecev. Med novimi bolniki je že deset odstotkov heteroseksualnih. Pariški zdravstveni organi računajo, da bo leta 1990 v Franciji umrlo že 10 tisoč obolelih. Vzrok za nenehno rast vidijo zdravniki v nezadostnem informiranju prebivalstva. Nezanimanje za preservative je značilno za Francoze pa tudi za jedrske nesreče, onesnaževanje okolja, cestne nesreče in celo nevarnost pred posledicami kajenja. Presenetljiv molk organov je lahko razložiti samo s tem, da se tako leve kot desne stranke rajši ubadajo s pridobivanjem volilcev, kot pa s prikazovanjem navedenih nevarnosti.

(Panorama)

Izganjanje hudiča

Statistični podatki pravijo, da v Zvezni republiki Nemčiji 25% ljudi verjame v hudiča in demonske moči, v Italiji 46%, Španiji 45% in Veliki Britaniji 40%. Tudi oporečni škof Marcel Lefébvre je za-

govornik izganjanja. Pred sodiščem v Konstanzu, kjer so v srednjem veku sežgali češkega reformatorja Jana Husa, se bo ta teden zagovarjala 73-letna Magdalena Kohler, ki je obtožena eksorcizma, kar pomeni po naše izganjanje hudiča. »Sveta mati«, tako jo namreč imenujejo, je bila že v Švici obsojena na deset let zapora, ker je do smrti pretepala 17-letno Bernardetto Hasler. Ko je kazen prestala, so jo švicarske oblasti izgnale. Sedaj pa se zagoraja, da je pet let mučila 66 let staro Anno Wermuthäuser tako, da je ta zaradi dobljenih ran umrla. Mučilnih metod se je posluževala skupaj s svojo sestro Hilde-

gardo, ki pa je medtem umrla zaradi kapi. Zanimivo je, da so zdravniki obducirali umrlo vdovo in ugotovili, da je umrla naravne smrti. Šele šušljanje prebivalcev o nenaravni smrti je napeljalo kriminaliste, da so izkopali truplo in ga znova obducirali. Izkazalo se je, da je vdova umrla zaradi posledic nečloveškega pretepanja. Izganjanje hudiča iz telesa je sledilo brez prič. Obe sestri sta imeli edino papagaja, ki še danes kliče »na pomoč, na pomoč!«

(Spiegel)
Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

Kegljaški klub Iskra Elektrozveze Ljubljana

Kegljaški turnir v počastitev dneva republike 1988

Organizator, kegljaški klub Iskra Elektrozveze navadno povabi na ta turnir rekreacijske ekipe s katerimi čez leto tesno sodeluje. Tako se jih je letos zbralo že osem. Rezultati so bili za kegljišče Livada v Ljubljani zelo dobri. Zanimivo pa je to, da sta zmagovalca enaka kot lansko leto.

ekipe:

1. Litostroj	2430
2. Iskra Aparati	2400
3. Iskra Commerce	2378
4. Iskra Elektrozveze 1	2376
5. Livada	2375
6. Lokomotiva	2369
7. Iskra Elektrooptika	2309
8. Iskra Elektrozveze 2	2273
povprečje	2364 kegljev

posamezniki:

1. Branko Gregorin (Lokomotiva)	433
2. Ivan Mažgon (Lokomotiva)	433
3. Ciril Mihelčič (Litostroj)	431
4. Jože Košmrlj (Iskra Commerce)	425
5. Slavko Mojskerc (Iskra Elektrooptika)	422
povprečje (48 nastopajočih)	394 kegljev
Viktor Rojšek	

Planinci, prijatelji gora, Iskraši!

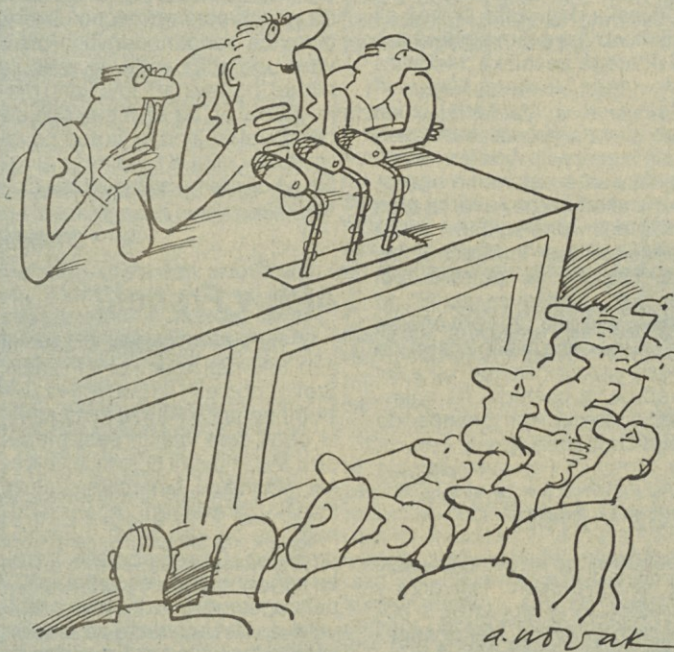
To je prilika, da se zahvalim delavcem Iskre, poslovnim strukturam, za izjemno razumevanje in omogočanje izvajanja planinskega programa: od planinske rekreacije, gorske reševalne dejavnosti, planinskega gospodarstva, odpravarstva...; skratka, Iskra je še vedno DO pospeševanja in razvoja naprednosti avtohtonih alpskih športov, ki se v geografsko SR Slovenijo neposredno, racionalno kot načrtno vključujejo.

Dan 12. november, praznik na gori, pa pomeni tudi praznik Slovesa, saj smo Slovenci narod planincev, iz katerih so izšli smučarji, športni plezalci, delavci, akademiki, znanstveniki... Tak razvoj in obseg pa ni naključje: planinstvo v Kranju beleži najbolj kakovostne rezultate v novih planinskih pobudah in programih v vstopu v sam svetovni vrh alpinizma. S temi rezultati, doseženimi s skromnostjo in poštenjem pa je mesto Kranj hote ali ne hote uvrščeno v status svetovnega planinskega alpinističnega mesta.

Spoštovani prijatelji gora! Ob dosežku izgradnje planinskega zavetišča na gori smo planinci obogatili še za eno razumno dopolnitev, ki bo kot funkcionalna, duhovna klasična dopolnitev planinstva, služila pohodnikom kot mesto sprostitve s Storžiča preko Kališča, Zaplate ali kot dvosmerni: vzpon in sestop s še neokrnjenega podnožja Storžiča. Poleg v začetku navedenih priznanj in razumevanja DO Ero, Telematika in Kibernetika ob izgradnji planinske koče na Jakovu še enkrat iskrene čestitke in zahvala za uresničitev tudi pobude PD Kranj za ureditev okolja in pogorišča na gori.

Vsem pa želim v imenu organov PD Kranj, kot planincev, alpinistov in gorskih reševalcev še nadaljnjih uspehov!
Planinski pozdrav!

Franc Ekar, 12. 11. 1988, na sv. Jakovu ob otvoritvi »Iskrške koče«

— Seveda lahko demokratično vprašate, mi se bomo pa demokratično odločili, na katero vprašanje boste dobili odgovor

				ISKRA	STAREJŠA DOSTOJANSTVENA GOSPA	POLETNI MESEEC	REKA	SLIKAR JOŽE HORVAT	STROKOVNJI ZA ATO-MISTIKO	SUKANEC	LUKA V IZRAELU
PEVKA DERŽAJ											
LETALEC											
TONE GOGALA							VIŠINSKA TOČKA NA ZEMLJEVIDU				
MANJŠA STRANSKA DOLINA							GALIJ				
										SLADKOVODNA RIBA	PRITOK SAVE PRI MEDVODAH
AVTOR: RUDI MURN	TRINITRO-TOLUOL	ORANJE	OČE	JUTRANJA PADAVINA				GRŠKA ČRKA KONICA			
SPREMLJEVALEC PLANETA SATELIT				OBRAMB. IGRALEC				GLAV. M. NORVEŠKE			
CEVKA ZA IZVLEČENJE TEKOČINE								EVA SRŠEN			
PODLOŽNIŠKO DELO						DERIVAT ALKOHOLA					
				ANDERSEN NEXO MARTIN SIROTA?							

Mala oglasa

Ugodno prodam štedilnik Küppersbusch in barvni TV Gorenje color. Informacije na tel. številko (064) 23-309.

Prodaj 40-kanalno CB postajo. Tel.: (064) 22-221, interna: 21-17.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.